

Uit

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Institutt for sosiologi, statsvitenskap og samfunnsplanlegging.

EUs afrikanske eventyr.

Trening av en afrikansk regjeringshær i en asymmetrisk konflikt.

—

Lars Aamelfot

*Masteroppgave i konflikt, sikkerhet og flerkulturell forståelse (KOSIFF) SV-6900
Mai 2016*

Forord

Jeg ønsker å takke de som har hjulpet til med at denne oppgaven så dagens lys. Jeg vil først og fremst takke min kone som har vært veldig støttende og hjulpet til med så mangt. Jeg vil takke min veileder Tor Christian Dahl- Eriksen for sine veldig gode og konkrete tilbakemeldinger. Jeg vil også takke de militære lederne som har jeg har hatt den glede av å jobbe med de siste årene, særlig de tre nærmeste lederne fra Mali- oppdraget som lærte meg veldig mye. Til dere alle sammen: tusen takk.

Sammendrag

I 2012 gikk mer eller mindre den maliske stat i oppløsning. Terrorgrupper fra nord- øst i Mali erobret seg lenger og lenger sør mens den maliske hæren flyktet og gikk i oppløsning. Fra å være et relativt vellykket demokrati i Vest- Afrika sto nå landet i fare for å bli et arnested for terrorgrupper og radikal islam. Bilder av ødeleggelse av kulturskatter, innføring av sharialov og flyktende sivile ble vist i media. Frankrike intervenerte og stoppet disse gruppene. De gav så kontrollen tilbake til regjeringen. Spørsmålet ble hva som skulle gjøres med den skakkjorte maliske hæren FAMA. Den europeiske union ble bedt om å bistå i gjenoppbyggingen av de maliske væpnede styrkene, denne treningsmisjonen ble kalt EUTM Mali. Denne studien ønsker å se nærmere på hvordan dette blir gjort og om det gjøres på en hensiktsmessig måte. Med folkegrupper i bevegelse og flyktningestrømmer som krysser Middelhavet har konflikten i Mali igjen blitt viktig for Europa. Libya er blitt en mislykket stat etter Gaddafis fall med manglende evne til å produsere stabilitet, vi i Norge husker ennå terroraksjonen i In Amenas i Algerie. Denne delen av Afrika er karakterisert av blant annet porøse grenser og manglende kontroll over store områder rundt Sahara. For å klare dette trenger Mali en hær som er bedre enn den som tapte så forsmedelig i 2012. Spørsmålet er om EUTM kan hjelpe Mali med dette? Med flere og flere asymmetriske, lav intensitets konflikter i verden er det avgjørende at den maliske hæren trenes riktig.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning og problemstilling.....	1
2 Oppgavens relevans og oppbygning.....	4
2.1 Bakgrunn for konflikten.....	5
3 Teori.....	10
3.1 Konflikt.....	10
3.2 Symmetrisk og asymmetrisk krigføring	14
3.3 Fjerde generasjons krigføring.....	15
3.4 Den asymmetriske konflikt i praksis.....	16
3.5 Hvem vinner ?.....	21
3.6 Militser.....	22
4 Metode:	24
5 Analyse	28
5.1 I hvilken grad er konflikten i Mali asymmetrisk?	28
5.2 Ørkenen	29
5.3 Befolkningen.....	33
5.4 Krigføring i nord øst.....	34
5.5 Casen Kidal, EUTMs trente soldater stryker på eksamen.	38
5.6 Bruken av milits styrker	39
5.7 Hvordan trener EUTM den maliske hær?.....	41
5.8 Mål og begrensinger for treningen	41
5.9 Treningen.....	43
5.10 Treningsrotasjon.....	44
5.11 Identifiserte problemer med treningen som er gjennomført.....	45
6 Konklusjon:	51
7 Litteratur/ referanser	52
7.1 Litteratur/referanser internett, media og E-mail.....	54

Forkortelser

ANA: Afghan National Army. Den afghanske hær

ANSAR DINE: Islamistisk terrorgruppe hovedsakelig bestående av tuareger.

AQIM: Al Qaida in the Islamic Maghreb

AU: Afrikanske Union

ASIFU: All sources information fusion unit

Operasjon Barkhane: Den franske pågående militære operasjon i Sahel området.

EU: Europeiske union

EUTM: European union training mission (finnes forskjellige steder i verden, brukes i denne oppgaven kun om EUTM Mali).

FAMA: Forces armees malienne. Den maliske hær

FN: Forente nasjoner (UN).

GATIA: Groupe Autodéfense Touareg Imghad et Alliés . Tuareg gruppe som er lojal til maliske regjering.

GTIA: Groupe tactique inter armes: Task force, bataljon/ størrelse på ca. 600-700 mann.

KTC: Koulikoro training center

MINUSMA: United Nations multidimensional integrated stabilization mission in Mali.

MNLA: Mouvement national pour la libération de l'Azawad. En av de mektigste Tuareg gruppene som slåss for en uavhengig tuareg nasjon AZAWAD.

MUJAO: Terror gruppe som primært operer i nord øst Mali ned mot grensen til Niger.

Operasjon Serval: Den franske militære operasjon i Mali for å stabilisere landet etter problemene i 2012. Ble avløst av operasjon Barkhane.

OMLT: Operational mentor liason team. Mentor lag som fulgte den afghanske hæren på mange forskjellige nivå.

Kart over Mali

Kart fra Lonelyplanet.com

1. Innledning og problemstilling.

«Dette oppdraget er håpløst og fungerer ikke.» Jeg hadde akkurat satt meg i baren på et hotell i Bamako. Den høyere rangerte offiseren som satt ved siden av meg lurte på hva vi skulle gjøre her nede. Etter å ha forklart oppdraget vårt fortalte han meg hvordan han gjennom et år i Bamako hadde slitt med EUs bidrag til Mali. I et år hadde han arbeidet i oppover bakke med et system han hadde gitt opp. Jeg hadde akkurat ankommet landet som fersk analytiker i det norske bidraget til FN. Jeg var på hotellet for å få min første briefing om hvordan EUs bidrag fungerte og hvordan fremgangen var. Der i baren over hver vår brus fikk jeg mer innsikt i hvordan EUs bidrag, ifølge offiseren, slet veldig. Jeg var naturligvis skeptisk til noe av det han sa, men mine erfaringer med å trene den afghanske hæren noen år tidligere gjorde at jeg følte at offiseren var inne på noe. Det startet også interessen min for hvordan dette prosjektet fungerte.

Dette er en oppgave som jeg har tenkt på lenge. I løpet av de 15 årene jeg har tjenestegjort i Forsvaret, har jeg vært deployert til ulike oppdrag på tre forskjellige kontinenter.

Det er gjennom denne linsen av erfaringer at jeg har bestemt meg for å skrive om min siste internasjonale operasjon som var i FN- regi i Mali. I Mali tjenestegjorde jeg i en stilling som gav meg en god del innsikt i hvordan FN og EU systemet fungerer i en internasjonal operasjon.

Bakgrunnen for oppgaven er at jeg tjenestegjorde som militær analytiker i ASIFU. Dette er en enhet som skal sammenstille informasjon og komme med analyser og produkter primært for ledelsen i FN- hovedkvarteret i Malis hovedstad Bamako. Gjennom dette arbeidet ble jeg etterhvert godt kjent med den maliske hær, både gjennom historisk bakgrunnsinformasjon, men også gjennom samtaler med offiserer i hæren og andre i FN- systemet og EUTM- systemet som daglig hadde mye med hæren å gjøre. I løpet av den tiden jeg tilbrakte i Mali var min opplevelse at kulturforskjellene mellom europeere og maliere ikke var påfallende slik som for eksempel i Afghanistan. Militærkulturen i Mali var derimot svært forskjellig fra den europeiske, og dette er svært interessant sett med mine øyne. Da jeg tidlig ble kjent med personell fra EUTM (European training mission in Mali) fikk jeg også et innblikk i hvordan personell fra EUTM til tider uttrykte frustrasjon med hvordan treningen gikk. Frustrasjonen var ofte på grunn av kulturforskjeller, men også på grunn av manglende utstyr og infrastruktur i den maliske hæren. Dette var for meg kjente følelser da jeg i 2009-2010 var mentor og

instruktør for den afghanske hæren i området Meymaneh. Denne oppgaven vil da sentrere seg rundt en problemstilling med bakgrunn i Mali, men arbeidet med den drar veksler på personlige erfaringer hentet fra Afghanistan.

Den Europeiske Union bestemte den 17. januar 2013, på invitasjon av Mali, med Council decision 2013/34/CFSP at EU skulle støtte den Maliske regjering med trening av dens væpnede styrker. Jeg gjengir denne i original versjon på engelsk for å unngå eventuelle misforståelser ved en oversetting.

Oppdraget ble derfor følgende:

1. *The Union shall conduct a military training mission (EUTM Mali), to provide, in the South of Mali, military and training advice to the Malian Armed Forces (MAF) operating under the control of legitimate civilian authorities, in order to contribute to the restoration of their military capacity with a view to enabling them to conduct military operations aiming at restoring Malian territorial integrity and reducing the threat posed by terrorist groups. EUTM Mali shall not be involved in combat operations.*
2. *The objective of EUTM Mali shall be to respond to the operational needs of the MAF through the provision of:*
  - (a) *Training support for the benefit of the MAF;*
  - (b) *training and advice on command and control, logistical chain and human resources, as well as training on International Humanitarian Law, protection of civilians and human rights.*
3. *EUTM Mali shall aim at strengthening conditions for proper political control by legitimate civilian authorities of the MAF.*
4. *The activities of EUTM Mali shall be conducted in close coordination with other actors involved in the support to the MAF, in particular the United Nations (UN) and the Economic Community of West African States (ECOWAS).*

Hvis man ser på oppdragsformuleringen som regulerer opprettelsen av EUTM Mali så er det noen klare oppdrag og begrensninger som vil gjelde .

Oppgaven vil se på hvordan oppdraget gitt i Council decision 2013/34/CFSP treffer den virkeligheten trening av utenlandske styrker kan være. Basert på egne erfaringer fra opplæring av afghanske styrker, og andre historiske eksempler, som for eksempel Lawrence av Arabias trening av de arabiske styrkene under 1. verdenskrig, vil slik opplæring kunne føre til betydelig friksjon mellom trenere og de som skal læres opp dermed få redusert effektivitet.

Ofta følger en slik treningsmisjon de kjempende styrkene. EUTM i Mali ble etablert rett etter at det franske forsvaret hadde drevet tilbake de islamistiske gruppene. Disse gruppene driver ikke nødvendigvis en tradisjonell form for krigføring. Som i Afghanistan kan de forskjellige fiendene som slåss mot den maliske hær sies å være asymmetriske i sin natur. Dette gjør det utfordrende for en utenlandsk treningsmisjon å lære opp det som skal bli en symmetrisk hær, i tradisjonell forstand. Det er mulig at det vil være historiske fallgruver som venter på en slik treningsmisjon i Mali. Problemstillingen min vil derfor være:

I hvilken grad kan EUTM, med utgangspunkt i karakteren av konflikten i Mali, lykkes med sitt oppdrag om å trene den maliske hæren?

Å lykkes defineres i denne sammenheng å klare å gjennomføre det EUTM beskriver i punkt 1 i oppdragsbeskrivelsen: ”Primært å skape væpnede styrker som kan gjeninnføre den territoriale integriteten til Mali. Basert på denne oppdragsformuleringen kan det ved første øyekast se ut som at EUs oppdrag er relativt positivt og oppbyggende for Mali. Jeg vil forsøke å se om det potensielt er selvmotsigelser i hvordan styrkene blir trent og hvordan de er ment å fungere i henhold til oppdraget gitt av EU, og hvordan det kan potensielt bryte med intensjonen i oppdraget til EUTM.

2 Oppgavens relevans og oppbygning

Oppgavens relevans er etter min mening blitt større med den norske beslutningen om å sende et Hercules transportfly til Mali. Det nåværende sikkerhetspolitiske klimaet i Nord- Afrika er også relevant for denne oppgaven. Med et Nord- Mali uten positiv regjeringskontroll risikerer man at store områder av Nord- Afrika og Libya blir et arnested for terror, smugling og menneskehandel.¹ Resultatet har man kanskje delvis sett med den store flyktningestrømmen som kommer gjennom disse områdene på vei mot Europa. Stabilisering av disse områdene vil da kunne bli viktig for å forhindre grunnene til og forebygge denne strømmen av flyktninger.

I et informasjonssamfunn der nyheter, bilder og video lett kan distribueres av enkeltpersoner har kravene til gjennomsiktighet i politiet og det militære blitt tydeligere. Organisasjonenes evne til å sikre at enkeltpersoner innad i politiet og det militære følger lover og regler er også blitt viktigere. Det finnes få lukkede rom igjen. Feilbombinger, tortur blant soldater, Abu Ghraib og lignende situasjoner har vist oss at det meste vil komme frem i offentlighetens lys før eller senere. Det kan bety at å involvere seg med regjeringer i den tredje verden som ikke alltid følger de samme spillereglene for demokratisk kontroll kan bli problematisk. Hvis man trener opp en hær som viser seg å begå brudd på folkeretten eller internasjonal lov, så kan man bli holdt ansvarlig når grusomme bilder kommer på internett.² Dette medfører sannsynligvis et ekstra press på dagens trenere av f.eks. de maliske styrker.

Det er viktig for meg å legge vekt på at jeg med denne studien ikke ønsker å gi noen form for oppskrift for hvordan den maliske regjering kan beseire tuaregopprøret, hvordan konflikten kan løses eller hva som er grunnene til den. Dette er tre meget relevante og gode spørsmål, men for store for denne studien. Studien kan likevel ikke unngå å streife innom disse spørsmålene i løpet av oppgaven. For å svare på problemstillingen vil jeg ta utgangspunkt i bakgrunnen til at EUTM er i Mali. Denne studien vil holde seg primært til den tidsperioden jeg var i Mali som var mai 2014 til november 2014. Dette vil være viktig for å kunne forstå noe av konflikten, men primært å skjønne hva som kan fungere eller ikke fungere basert på problemstillingen. Jeg vil deretter presentere teori som jeg mener er relevant for denne problemstillingen. Jeg vil også bruke dette kapittelet for å definere noen sentrale begreper som *konflikt* og *asymmetrisk krigføring*. I det påfølgende metodekapittelet ønsker jeg å

¹ Kilcullen 2009 s.35

² Ibid s. 9 og 10

beskrive noen av de utfordringene studien av en slik konflikt skaper metodisk. I analysen ønsker jeg å drøfte problemstillingen min i lys av empiri og valgt teori .

Min motivasjon for å skrive denne oppgaven har vært å belyse noen problemer som potensielt kan løses. Med fremveksten av denne type konflikter og borgerkriger er det ikke uvanlig at hjelp blir gitt fra land i den vestlige verden til regjeringer i land som for eksempel Mali, Somalia, Irak og Afghanistan. Da jeg selv personlig har vært del av et slikt opplæringsinitiativ i Afghanistan har jeg også sett problemene ved slike treningsprogrammer. Mine personlige erfaringer har ikke vært udelt positive, men jeg håper at dette arbeidet kan få oss til å stille noen kritiske spørsmål, og forstå hvordan en gjennomfører og om en bør en gjennomføre slike program. Særlig gjelder dette når nasjonen som står for treningen kanskje blir den legitimerende kraft bak avgjørelser tatt av en mindre demokratisk regjering. Antall døde soldater og sivile i Mali krever at det gjennomføres en kritisk revisjon av hvilke aktiviteter en støtter og hvordan en gjør det.

2.1 Bakgrunn for konflikten

Frem til 2012 hadde nok de fleste i Norge, og kanskje store deler av den vestlige verden, knapt hørt om Mali. Mali var et land som var sjeldent i nyhetene. Landet er et stort land uten kystlinje i Vest- Afrika. Størrelsesmessig er det nesten like stort som Frankrike, Spania og Portugal tilsammen. Norge har siden 2013 hatt personell i Mali, blant annet i ASIFU, men har forandret bidraget til å primært omfatte et Herkules transport fly med støtteelementer.

Ifølge Verdensbanken er Mali blant de fattigste landene i verden, faktisk bare litt rikere enn landet rett over på listen, Afghanistan.³

Som store deler av Vest- Afrika på 1800- tallet var Mali en fransk koloni, og en del av mange territorier i fransk Sudan. Fra 1958 var Mali del av en føderasjon sammen med Senegal. Mali ble en uavhengig stat 22. september 1960.⁴

³http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?order=wbapi_data_value_2013+wbapi_data_value&sort=asc .

⁴ Store Norske leksikon online utgaven 20.11.2015.

Mali ble først en sosialistisk republikk med sterk innflytelse fra Øst- Europa. Denne innflytelsen kan fremdeles sees i hovedstaden Bamako med sine utendørs veggmalier og statuer med åpenbar innflytelse fra datidens østblokk- land. I 1968 opplevde Mali som ett av mange afrikanske land et militærkupp, dette ville ikke bli det siste militærkuppet i Malis historie. Den økonomiske modellen som var blitt adoptert fra Øst- Europa var ikke tilpasset et land som Mali, og landet fikk omfattende økonomiske problemer.⁵

Kuppet i 1968 innsatte Moussa Traore som president i Mali, en posisjon han beholdt frem til 1991 tross omfattende tørke i 1968- 1974 og gjentatte kuppforsøk. Denne ettpartistaten forsøkte etterhvert å reformere det dårlig fungerende økonomiske systemet. Dette var ikke særlig vellykket, og mot slutten av 1980- tallet ble det holdt omfattende student demonstrasjoner og protester. Mange av disse studentene ble fengslet, og ledere og aktivister torturert.⁶ Protestene ble fulgt av en landsomfattende streik hvor soldater åpnet ild mot ubevæpnede demonstranter.⁷ Det var til slutt en slik ordre om å åpne ild mot ubevæpnede demonstranter som fikk soldater i hovedstaden Bamako til å nekte ordre, og dette førte til et kupp i 1991.⁸ Oberstløytnant Amadou Toumani Toure ledet en overgangsregjering og fikk gjeninnført demokratiske valg. Han gikk deretter av som leder⁹. Etter 1991 var Mali et demokrati med flere partier. Landet fikk nå noen år med relativ stabilitet, og gjennomførte et fredelig regjeringsskifte i 2002 og gjenvalg av den sittende presidenten i 2007.¹⁰

Mali er et stort land som består av mange forskjellige folkegrupper med forskjellige språk og skikker. En av de største minoritetene i Mali er tuaregene, de er ca. 10 prosent av den totale befolkningen og er primært bosatt i nord vest av landet. Tuaregene er en folkegruppe, som i likhet med for eksempel kurderne, er spredt over store områder i flere forskjellige land, men som ikke har en egen definert nasjonalstat. Gjennom hele Malis etterkrigs historie har det vært gjentatte konflikter mellom sentrale myndigheter og tuaregene.¹¹ Disse konfliktene har manifestert seg igjennom protester, politisk kamp og åpen konflikt med væpnede styrker på begge sider. Det var særlig i 1963-1964 og mellom 1990-1996 at de maliske sikkerhetsstyrkene var involvert i væpnede kamper med tuareg- opprørere.

⁵ Lecocq 2010 s. 67-72

⁶ 2009, Nesbitt, Zunes 2009

⁷ Ibid

⁸ Ibid

⁹ Ibid

¹⁰ CIA world fact book

¹¹ Lecocq, Mann et al 2013 s. 2-4

Fra og med 2010 ble den nasjonalismen som tuaregene hadde vist gjennom tiår med konflikt styrket med etableringen av The National Movement of Azawad.¹² Azawad er tuaregenes navn på det de ser på som sin stat, dette området deler Mali på midten rundt byen Mopti med det nord vestlige området som Azawad. Denne nasjonalismen fikk en uventet katalysator med Gaddafis fall i 2011. Gaddafi hadde ansatt mange unge, arbeidsløse tuareger i sine sikkerhetsstyrker og generelt i Libya. Disse mennene hadde nå ingen arbeidsgiver lenger og tilgang på mange våpen fra Gaddafis tidligere våpenlagre. Disse våpnene fant raskt frem til nasjonalistiske tuareger og radikale islamske grupper.¹³ Disse gruppene fant igjen hverandre som partnere mot en malisk hær som fra 2012 slet i kamper med disse gruppene.¹⁴ Tusener av unge menn uten en reel fremtid innen yrkeslivet ble soldater i en kamp som var vesentlig større i styrke enn de vanlige tuareg-opprørerne som hadde plaget Mali i etterkrigstiden.

Tuaregene ble primært samlet i partiet/gruppen MNLA under ledelse av Bilal Ag Ag Cherif.¹⁵ MNLA har frem til i dag alltid forsøkt å fremstå som det samlende parti og tuaregenes parti. Det finnes derimot mange forskjellige partier eller grupper innad i tuaregsamfunnet. MNLA lyktes med å være en mer sekulær gruppe enn den radikale retningen innen islam noen tuaregrupper tok. Grupper som Ansar Dine med sterke tilknytninger til tuaregsamfunnet insisterte blant annet på innføringen av sharia lov, noe som tuaregene tradisjonelt ikke har hatt. MNLA promoterte seg også sterkt ut mot det internasjonale samfunnet som et slags tuaregenes Sinn Fein (som var IRA sin politiske ving i Nord-Irland) . Info kampanjer på internett ble gjennomført og etterhvert promotering i europeiske storbyer som Brussel.

Etterhvert som disse gruppene havnet i konflikt med den maliske hæren ble det klart at den maliske hæren ikke klarte å holde områdene i nord. Det var særlig de godt utstyrte soldatene fra de mer radikale gruppene Ansar Dine, MUJAO og AQIM som sto for mye av kampkraften. Etter at maliske soldater ved byen Aguelhok i Nord- Mali overgav seg til tuareg grupper i januar 2012, for deretter å bli summarisk henrettet, brøt det ut demonstrasjoner i hovedstaden Bamako. Folk var ikke fornøyd med hvordan hæren ble ledet av regjeringen. Mødrene til de henrettede soldatene var viktige personer i denne perioder med

¹² Ibid s. 1.

¹³ Ibid s. 1

¹⁴ Ibid. s.3

¹⁵ Ibid. s.3

demonstrasjoner. Til slutt ble presidenten styrtet i et kupp som brøt ut i mars 2012 i kasernene i like ved hovedstaden.¹⁶ Men kuppet bare forverret situasjonen i det maliske forsvaret. Hæren falt i stor grad sammen og jihad grupper og MNLA tok over nesten halve landet i de påfølgende månedene. Mens krangling om styreform og makt i Bamako nådde nye høyder, og et opprør blant fallskjermssoldater i Bamako ble slått ned med hard hånd av kuppmakerne, var det kaos i nord.

Alliansen mellom MNLA og de radikale gruppene gikk etterhvert opp i sømmene, og det ble klart at Mali nå var de facto halvveis okkupert av radikale islamistiske grupper som Ansar Dine, MUJAO og AQIM. MNLA ble også etterhvert presset ut av de fleste byer i nord av de mer stridsdyktige radikale gruppene.¹⁷ De radikale gruppene hadde også mer tiltrekningskraft på de unge arbeidsledige mennene da de kunne betale dem mer enn MNLA kunne. Denne finansieringen var sannsynligvis hovedsakelig basert på smugling, narkotrafikk og bortføring av vestlige personer som ble holdt mot løsepenger.¹⁸

Suksessen til de radikale gruppene medførte at mange mennesker, som normalt ikke var påvirket av tuaregopprørene i nord, nå måtte flykte. Flere hundre tusener av mennesker flyktet fra sharia, frykten for krig og konflikt. Byråkrati og styresett ble systematisk bygget ned av disse gruppene.¹⁹

Det så etterhvert som om disse radikale gruppene ville ta over hele Mali og tanken på et Mali som arnested for radikale islam var kanskje grunnen til FN den desember 2012 vedtok resolusjon 2085. Resolusjonen hadde bakgrunn at Mali i september 2012 ba om internasjonal støtte med resolusjon 2071. Denne resolusjonen gjorde det mulig å plassere soldater fra den afrikanske union i Mali. Basert på disse resolusjonene intervenserte Frankrike i januar 2013 med det som ble kjent som Operasjon Serval. Frankrike, den gamle kolonimakten, hadde både interesser i området og slagkraft nok til å kunne intervensere. USA og andre stormakter ønsket ikke å bidra med soldater til direkte kamphandlinger. Innen kort tid hadde de franske styrkene, støttet av soldater fra den afrikanske union, kastet ut de radikale gruppene fra alle de

¹⁶ Ibid s.6

¹⁷ Ibid s.8

¹⁸ Ibid s.9

¹⁹ Ibid s.9

store byene i Mali. MNLA var uskadet i denne prosessen da franskmennene kun ønsket å bekjempe de radikale gruppene. MNLA gikk nå inn for å støtte franskmennene. De franske styrkene jaget etterhvert de radikale gruppene opp i fjellene i nord og gjeninnførte Malis vakleворne styre i landet. Den afrikanske unions soldater ble etterhvert plassert ut i landet som fredsbevarende styrker. Men det var klart at Frankrike, kun støttet av Den afrikanske union, ikke alene kunne opprette og holde freden. Med FN resolusjon 2100 ble MINUSMA dannet som en FN misjon den 25. april 2013. Denne misjonen skulle gjennomføre sikkerhetsoperasjoner i Mali og støtte de maliske styresmaktene med å gjenopprette fred og styresett igjen.²⁰ For å få til dette måtte den maliske hæren bygges opp og trenes på nytt. Det var dette de ba EUTM om å hjelpe til med. Siden den gang har det blitt oppnådd en skjør fredsavtale med tuaregene i nord, men terrorgruppene fortsetter sin kamp mot regimet for å oppnå sine mål. Og kun i 2014 ble 28 fredsbevarende soldater drept i fiendtlige handlinger som veibomber og bakhold. Siden 2013 har 55 personer tilhørende FN i Mali blitt drept i fiendtlige handlinger, noe som gjør MINUSMA til det FN oppdraget som mister flest soldater.²¹

²⁰ MINUSMA hjemmeside, www.un.org

²¹ http://www.un.org/en/peacekeeping/fatalities/documents/stats_4a.pdf

3 Teori

For å kunne drøfte problemstillingen er det nødvendig med et egnet teoretisk rammeverk. I dette kapitlet vil jeg derfor presentere den teori, inkludert faglige begreper, jeg har valgt som analyseredskaper. Det første en må definere er ordet *konflikt* i seg selv. Det er min påstand at konflikten i nord- øst Mali er en asymmetrisk konflikt. Jeg vil derfor definere asymmetrisk og symmetrisk krigføring. Ved å definere asymmetrisk konflikt vil man raskt komme inn på to andre begreper; irregulær krigføring og opprørsbekjempelse. Alle tre begrepene blir fort sekkebetegnelser som kan romme veldig mye. Disse begrepene glir også inn i hverandre. En og samme konflikt kan være både asymmetrisk, irregulær og opprørsbekjempelse. Galula beskriver det han mener er en ”revolusjonær konflikt”, men konflikten er både irregulær og asymmetrisk. En bør derfor ikke bruke disse begrepene for normativt.

3.1 Konflikt

Begrepet konflikt blir brukt i ganske mange sammenhenger i vårt samfunn, det er derfor viktig å gi en presis definisjon på begrepet konflikt. I arbeidet med denne oppgaven har jeg lest mange verk om asymmetrisk konflikt, men forbløffende få definerer selve ordet konflikt. Selv i verk om konflikt håndtering og fredsforskning glimrer definisjoner med sitt fravær. Å forsøke en definisjon på konflikt kan være vanskelig da det vil berøre så mange forskjellige fagfelt, blant annet medisin, psykologi, filosofi, sosial antropologi og samfunnsvitenskap. Ordet konflikt stammer fra latin, *confligere*, der det betyr å støte sammen, eller stå i strid.²²

Den konflikten som studiet forsøker å beskrive har sannsynligvis så mange fasetter at det er hensiktsmessig med en bred definisjon.

Basert på oppgavens problemstilling vil denne studien bruke definisjonen til Norsk statsvitenskapelig leksikon (1997) for *konflikt* som er :

I bred samfunnsfaglig forstand betegner det dels en strid mellom individuelle eller kollektive aktører om mål (goder, verdier) og midler, og dels en motsetning mellom funksjoner i samfunnssystemet (slik som motsetningen mellom produktivkrefter og produksjonsforhold innen marxistisk teori).

²² Statsvitenskapelig leksikon 1997 s. 126

Mange afrikanske konflikter er så kalte intrastat- konflikter, dette definerer Uppsala universitet som: En væpnet konflikt mellom en styresmakt og en annen part som ikke er en styringsmakt, der en av eller begge partene mottar troppehjelp fra andre styresmakter som aktivt tar del i konflikten.²³

Georges Canguilhem skriver i *Writings on Medicine* (2012) at en kan spørre seg om et samfunns normale status heller er uorden og krise enn orden og harmoni. Samfunnet er, i motsetning til en organisme ikke selv- regulerende. Det betyr at et samfunn trenger reguleringer, og det er ingen samfunn uten regler.²⁴ Det finnes sånn sett ingen homeostase i samfunnet. Hvis konflikt er samfunnets naturlige tilstand, vil tilstedeværelsen av regulerende institusjoner kunne dempe en konflikt og eventuelt konfliktnivå? Peter Wallensteen trekker i sitt verk *Conflict resolution War peace and the global system* (2002) fram sikkerhetsdilemmaet presentert av blant annet Walz (1959): Konstruksjonen av en stat som gjør forberedelser til å forsvare seg selv, bekrefter for andre stater at det finnes farer, som igjen tvinger dem til å gjøre det samme.²⁵ Dermed er eksistensen av en stat en fare for enhver stat. Så i et forsøk på å unngå det naturlige konfliktnivået beskrevet av Canguilhem så havner man fremdeles i konflikt.

Det finnes mange definisjoner på konflikt i IR (international relations) teori, og denne oppgaven vil ikke gå veldig dypt inn i dette begrepet. I sitt verk *Theories of conflict* (1958) definerte Johan Galtung konflikt som et sosialt system av aktører med inkompatible mål (forfatters oversettelse).²⁶ Paul D. Williams beskriver i sitt verk *War and conflict in Africa* (2011) konflikt som søken etter inkompatible mål av forskjellige grupper.²⁷ Han beskriver også at krigføring blir en underkategori av konflikt, han definerer krigføring som bruken av organisert vold av et kollektiv for politiske årsaker som resulterer i tap av menneskeliv. Krigføring er ikke karakterisert kun av vold, men der vold er en sosial og politisk forutsetning som påvirker livene til de som er truffet av volden på mange forskjellige måter.²⁸

Den internasjonale Røde Kors komité/International Committee of The Red Cross (ICRC) bruker den definisjonen som finnes i den internasjonale humanitære lov. Internasjonal lov

²³ http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Ceasefire_agreements

²⁴ Canguilhem 2012, s 77

²⁵ Wallensteen 2002 s15

²⁶ Galtung 1958 s.35

²⁷ Williams 2011 s 2-3

²⁸ Ibid 2011 s 2-3

skiller kun mellom to typer væpnede konflikter: 1. Internasjonal væpnet konflikt der to eller flere stater er i konflikt og ikke- internasjonale væpnede konflikter mellom regjeringsstyrker og ikke- regjeringsstyrker/ væpnede grupper 2. eller konflikter mellom væpnede grupper.²⁹ Fra et juridisk standpunkt så er det ingen andre konflikter i henhold til internasjonal lov. De foreslår også i dette dokumentet å bruke følgende definisjon på ikke- internasjonale konflikter (forfatters oversettelse): Ikke internasjonale væpnede konflikter er væpnede konfrontasjoner strekt ut i tid mellom en regjerings væpnede styrker og styrkene til en eller flere væpnede grupper, eller mellom slike grupper på territoriet til en stat (som er omfattet av Genève konvensjonene). Den væpnede konfrontasjonen må nå et minimums nivå av intensitet og partene involvert i konflikten må vise et minimum av organisering.³⁰ Dette betyr også at en må stille seg spørsmålene: Hva er et minimumsnivå av intensitet og hva er et minimum av organisering?

Om vi ser på definisjonen på væpnet konflikt brukt av Uppsala universitetet så kan en hevde at denne er litt smal, da den ikke tar med væpnet konflikt mellom to ikke- regjerings grupper på et lands territorium. Hva er for eksempel dødsfall relatert til kamphandlinger? Hvordan kan man måle slike dødsfall i et land som Mali? Denne definisjonen vil da være dekkende når en snakker om staten Malis kamp mot terrorgruppene eller mot de forskjellige tuareg- gruppene. Når en ser for eksempel kampene mellom grupper som MNLA og regjerings vennlige grupper som GATIA, så er ikke definisjonen dekkende, da vil ICRC sin definisjon være bedre, da den tar høyde for dette. Det som er fordelen med Uppsala universitetets definisjon er at den setter et nummer på antall døde, som gjør det lettere å kategorisere konfliktene.

*An armed conflict is a contested incompatibility which concerns government and/or territory where the use of armed force between two parties, of which at least one is the government of a state, results in at least 25 battle-related deaths.*³¹

Republikken Mali er en suveren stat anerkjent av det internasjonale samfunn. Konflikten mellom tuaregene og den maliske sentralmakten faller ikke innenfor det vi normalt ser i en væpnet konflikt. Da internasjonal rett kun anerkjenner stater som legitime enheter som har

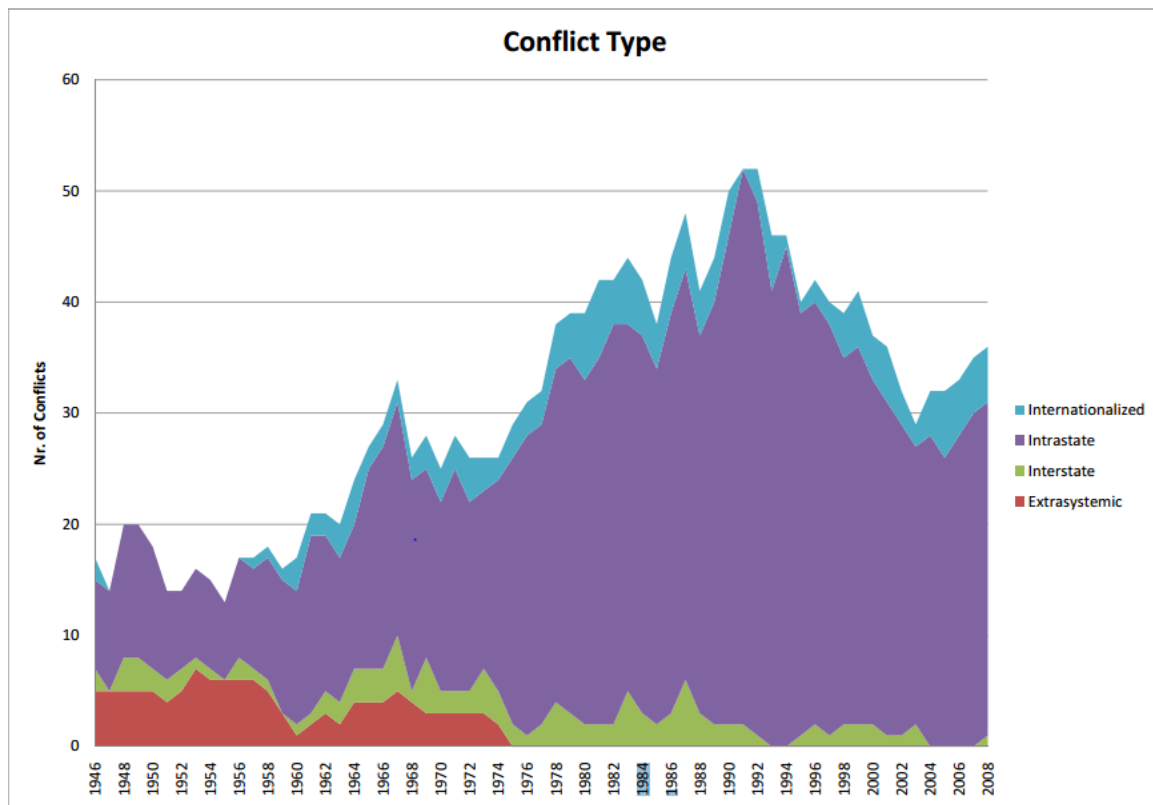
²⁹ <https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf>

³⁰ Ibid s 5

³¹ http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/definition_of_armed_conflict/

voldsmonopol. Kun stater kan legitimt ta til motverge eller angripe andre stater og da kun i selvforsvar. Max Weber hevder at en av de viktigste testene for om en stat er effektiv er om regjeringen kunne utøve et legitimt voldsmonopol innenfor sitt territoriums grenser.³² Som Williams (2011) setter søkelyset på så er det mange av Afrikas stater som ikke klarer dette.³³ Det er kun på det juridiske plan at staten er en stat, mange av Afrikas stater klarer ikke å oppfylle kravene om voldsmonopol, sikkerhet eller forsyne innbyggerne i landet med velferdstjenester.

Afrika har i post- kolonitiden kanskje ikke blitt sett på som et område med mye stabilitet og fremgang. De fleste konfliktene etter 2.verdenskrig er blitt utkjempet som intrastate konflikter, altså konflikter innad i landet, ofte mellom regjeringshær og opprørere som vi ser ut fra figur 1.1³⁴ Eller for eksempel mellom en ikke- fungerende stat som for eksempel Somalia mot terror grupper som for eksempel Al- Shabbaab.

Figur 1.1: PRIO konfliktyper 2009

Mange av disse konfliktene har vært svært blodige og i mange tilfeller gått ut over sivilbefolkningen som i for eksempel Rwanda og Somalia på midten av 1990- tallet.

³² Weber 1964, s. 155-6

³³ Williams 2011 s. 96

³⁴ PRIO 2009

Tradisjonelle og internasjonale regler for krig ble primært laget for konflikter mellom stater. Mens i disse konfliktene blir slike regler slett ikke alltid fulgt. Mange av disse konfliktene er det vi kan kalle asymmetriske konflikter. Hva symmetriske og asymmetriske konflikter er dekkes i neste delkapittel.

3.2 Symmetrisk og asymmetrisk krigføring

For å kunne forstå krigføringen i Mali må vi også forstå noen av de begrepene og teorien bak denne type konflikt. Den tradisjonelle krigføringen beskrevet i *On War* av Clausewitz og andre historikere har primært dreid seg om det vi kan kalle symmetrisk krigføring. Symmetrisk og asymmetrisk krigføring blir ofte betegnet som regulær og irregulær krigføring. Som i ordet vil en symmetrisk konflikt være mellom to eller flere motstandere som ikke nødvendigvis er like sterke, men som har symmetri på andre områder. Jeg vil ikke begrense bruken av begrepet til kamp mellom bare stater, men også mellom stater og andre ikke-statlige aktører, slik som terrorgrupper.

*The principal difference between irregular and conventional war, is that the latter involves adversaries more or less symmetric in equipment, training and doctrine. In an irregular war, the adversaries are asymmetric in capabilities and the weaker side, usually a sub state group, attempts to bring about political change by organizing and fighting more effectively than its stronger adversary.*³⁵

Mye av teorien rundt asymmetri og særlig opprørsbekjempelse ble skrevet fra og med slutten av 2. Verdenskrig og frem til i dag. Tidligere kolonier som Vietnam og Algerie rev seg løs i voldelige opprør. Britene kjempet også en kamp mot kommunistiske opprørere i det som var britisk Malaya i etterkrigstiden. USA har i de seneste år drevet opprørsbekjempelse og terrorbekjempelse i både Afghanistan og Irak. Alle disse konfliktene har generert en rekke teorier for hvordan stater kan bekjempe disse opprørene. Både USA og Storbritannia har utarbeidet sine egne opprørsbekjempelses direktiver/ lærbøker for opprørsbekjempelse.

Men hvor ligger asymmetrien? I *Winning the asymmetric war* (2009) konkluderer man ved at det finnes fem grunnleggende asymmetrier:

³⁵ Baylis 2012 s.211

- 1: Den klassiske ubalansen av styrker.
- 2: Forskjellen av vilje eller motivasjon.
- 3: Forskjellen i legitimitet.
- 4: En uoverensstemmelse mellom anvendte metoder.
- 5: En forskjell i midlene som blir brukt.

Dermed konkluderer en med at det vil alltid være asymmetri, og at det egentlig alltid har vært asymmetri, det har bare ikke blitt kalt det.³⁶

3.3 Fjerde generasjons krigføring

Thomas Hammes i sitt verk *The Sling and the Stone* (2006) argumenterer for at det vi ser med dagens lav intensitets kriger er en fjerde generasjons type krig. I en fjerde generasjons krig (4GW) bruker en alle mulige nettverk; politiske, økonomiske, sosiale og militære, for å overbevise fiendens politiske ledelse om at deres strategiske mål er enten umulige å nå eller for kostbare i forhold til det en får igjen for å gå etter disse målene.³⁷ Eksempler på slik fjerde generasjons type krig starter ifølge Hammes med Maos kamp i Kina. Andre eksempler er Vietnamkrigen, Sovjetunionens kamp i Afghanistan og Frankrike sin kamp i Algerie som er beskrevet av Galula. Hammes viser til at Bill Lind og Gary Wilson i *the Changing face of War: Into the Fourth Generation* (1989) gir en rask og praktisk måte å se på de tre foregående generasjoner med krig. Første generasjons krig vil da være rundt den franske revolusjon med bruk av store soldatmengder, de store vernepliktshærene og til dels noe teknologi. Andre generasjons krig fant sted i tidsrommet rundt 1. verdenskrig (1914-1918), og var basert på den kvalitative og kvantitative forbedringen i våpenteknologi, slik som maskingeværet, piggråd og bruk av indirekte ild.³⁸ Tredje generasjons krigføring er bruk av manøverkrigføring. Denne krigføringen ble utviklet i tidsrommet rundt 2. verdenskrig (1939-1945), med bruk av stridsvogner, fly, radio, motorisert og mekanisert infanteri.

Hvis vi bruker denne betegnelsen på fjerde generasjons krig, er det klart at vi i de siste konfliktene både i Afghanistan og delvis i Irak kjemper fjerde generasjons kriger. Irak kun delvis, fordi første del av krigen var tredje generasjons krig mot en relativt konvensjonell

³⁶ Schrofl, Cox, Pankratz eds 2009 s. 311-312

³⁷ Hammes 2006 s. 12

³⁸ Ibid s 13

fiende. Den konflikten har senere beveget seg mot en fjerde generasjons krig, ved bruk av veibomber, terror, propaganda på nettet. Med tanke på at denne type konflikt har vart siden Mao, så har det tatt den vestlige verden lang tid å venne seg til denne type krigføring, dette ser vi igjennom de siste krigene i Irak, Somalia og Afghanistan. Ved å henge igjen i en tankegang om at dette er asymmetrisk krig, og ikke en fjerde generasjons krig, sier en egentlig at det vi opplever nå ikke er "den virkelige krigen", mens skiftet skjedde for lang tid tilbake. Problemet er at en stormakt som for eksempel USA må være klar til å slåss en full skala tredje generasjons krig mot Russland eller Kina, samtidig som de skal ha muligheten til å slåss en fjerde generasjons krig mot en asymmetrisk motstander i for eksempel Yemen.

3.4 Den asymmetriske konflikt i praksis

Den tradisjonelle måten å tenke på en asymmetrisk konflikt har kanskje vært geriljakriger, slik som 1960- 70- tallets kommunistiske/ marxistiske frihetskjemper dypt i jungelen i et tilfeldig latin- amerikansk land, det som Max Boot har kalt *The Guerrilla mystique in the 1960s-1970s*.³⁹ Men utviklingen av ny militær teknologi har ført til at mange av de industrielle landene har blitt så overlegne at asymmetrisk krigføring synes å være den eneste muligheten for mange grupper og nasjoner til å kunne kjempe mot en større og sterkere fiende. Brynjar Lia ved FFI beskriver også i sin rapport fra 2000 at begrepet asymmetrisk krigføring lett kan bli en sekkebetegnelse.⁴⁰ Asymmetrisk konflikt er definert som ubalanse mellom motstridende parter (forfatters oversettelse).⁴¹

Som vi så på figur 1.1 så er brorparten av de konfliktene vi har sett de siste årene vært innad i stater og ikke mellom to eller flere forskjellige stater. Hadde disse konfliktene vært mellom to like store opprørsgrupper som sloss om makten i et land så kunne det vært en symmetrisk krig. Det spesielle er at veldig ofte speiler den asymmetriske krigen den asymmetrien som finnes i det aktuelle samfunnet. For eksempel økonomiske forskjeller innad i landet eller ulikheter mellom forskjellige folkegrupper.

³⁹ Boot, 2013 s. 397- 399.

⁴⁰ Lia et al 2000

⁴¹ Leech: 2002 s. 13

T. V. Paul skriver i sin bok *Asymmetric Conflicts: War Initiation by Weaker Powers* at det kan finnes fire forskjellige forutsetninger for at den svakere parten i en asymmetrisk konflikt skal initiere krigshandlinger.⁴² Disse er (oversatt av forfatteren):

1: Tilstedeværelsen av en alvorlig interesse konflikt.

2: Den svakere parten verdsetter stridens kjerne høyere enn den andre parten.

3: Den svake parten er misfornøyd med status quo

4: Den svake parten frykter en forverring eller ingen forandring i status quo i fremtiden.

Forsvareren i denne sammenhengen er den sterkeste parten som ønsker å beholde fordelene som status quo innebærer (min oversettelse).⁴³ Angriperen blir da den svake staten som intenst ønsker å forandre status quo til en mer fordelaktig situasjon (min oversettelse).⁴⁴

Paul viser til historiske eksempler på slike asymmetriske konflikter mellom stater. Eksempler er Japans angrep på Pearl Harbor i 1941, Egypts angrep på Israel i Sinai i 1973 og Argentina sitt angrep på Falklandsøyene i 1982. Selv om disse konfliktene er inter- statlige konflikter og ikke intra- statlig så kan alle ses på som asymmetriske konflikter der en antatt svakere part angriper en sterkere part for å rette opp status quo. Selv om Japan i 1941 ikke var svakt militært sett, så var det strategiske overfallet på Pearl Harbor nødvendig for å holde den mektige amerikanske flåten borte fra sør- øst Asia mens Japan gjennomførte sine erobringer. Diplomatsk krise og olje embargo fra USA hadde også satt Japan i en vanskelig status quo der de kun ville bli svakere uten den livsviktige oljen. Mellom slike sterke og mindre sterke stater blir et forhold på minimum 2:1 i militær styrke sett på som minimum for at det skal være en asymmetrisk konflikt.

Krigføring mellom stater i den moderne verden etter den kalde krigen er blitt mer avhengig av ressurser og teknologi. USA har det største forsvarsbudsjettet i verden på enorme 569 milliarder US dollar i 2015. Dette er mer enn dobbelt så mye som neste land på listen, Kina, med 191 milliarder US Dollar.⁴⁵ Det vil si at enhver potensiell motstander av USA høyst sannsynlig vil være asymmetrisk i størrelse når det gjelder ressurser og teknologi. Dette har ifølge kinesiske militære akademikere blitt USA sin felle, De har blitt så mektige på grunn av

⁴² Paul, T.V 1994 s. 16

⁴³ Ibid s.17

⁴⁴ Ibid s.17

⁴⁵ <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/11936179/What-are-the-biggest-defence-budgets-in-the-world.html>

deres dominans i konvensjonell krigføring at andre stater eller motstandere ville være dumme å engasjere USA innenfor reglene og rammene av konvensjonell krigføring.⁴⁶ Siden disse reglene ble primært laget og etterlevet av de sterke nasjonene, måtte de svake bryte disse reglene for å holde dem.⁴⁷ Lia (2000) peker også på at bruken av ordet asymmetrisk krigføring er nært knyttet til USA sitt supermakt perspektiv på konflikter.⁴⁸

En konflikt kan altså være asymmetrisk i størrelse, ressurser, teknologi og andre egenskaper. Dette fremtvinger da som regel frem en annen asymmetri, nemlig asymmetri i strategi, taktikk og handlemåter. Som vi så med Pearl Harbor- eksempelet kan stater bruke asymmetri mot hverandre selv om resten av krigen forløper relativt symmetrisk. Både USA og Japan brukte uniformerte soldater, kjente luft, bakke og marine taktikker og utkjempet relativt ”tradisjonelle” slag resten av krigen. Unntakene fra dette var bruk av kamikaze- piloter og atombombene over Hiroshima og Nagasaki.

Al Qaida sitt angrep på USA 11.september 2001 er også et annet eksempel på et asymmetrisk angrep på verdens største militærmakt. Denne konflikten ville etterhvert føre til at USA selv i manges øyne brøt ”spillereglene” ved å tillate tortur og andre aktiviteter på steder som Guantánamo.

Mange av de asymmetriske konfliktene vi ser i verden i dag utkjemmes mellom en styrende makt og en opprørsbevegelse, slik som Mali har vært og til tider fortsetter å være. I sitt verk *Norsk opprørsbekjempelse Illusjon eller realitet* (2014) setter Anderssen fokus på at opprørs bekjempelse må ha visse kjerneprinsipper. Disse vil være:

1. Politisk forrang (political primacy) tar utgangspunkt i at væpnende opprør har en politisk årsak. Følgelig ligger også nøkkelen til en varig fredsløsning her. De sittende styresmaktene har i realiteten tre valg: å gi etter, å gi litt, eller å ikke gi noen ting. De fleste opprørskonflikter som ender fredelig, gjør det som resultat av en politisk løsning, gjerne i form av et kompromiss mellom partene.⁴⁹
2. Legitimitet (relevance of legitimacy) omtales ofte som opprørsbekjempelsens viktigste målsetning. I en befolkningscentrisk opprørsbekjempelse innebærer legitimitet at vertsnasjonen og dens eksterne bidragsyttere enten er, eller jobber for å bli, bredt

⁴⁶ Kilcullen 2009 s. 2 - 3

⁴⁷ Ibid

⁴⁸ Brynjar Lia et al 2000 s. 42

⁴⁹ Anderssen, 2014 s. 25

akseptert. Legitimitet i befolkningen er en forutsetning for å få folket til å gjøre det myndighetene ønsker uten omfattende bruk av tvangsmidler.⁵⁰

3. Kampen om befolkningen (the struggle against the insurgent is a struggle for the population, not against it) berører kjernen i de fleste opprørskonflikter, og henger nøye sammen med kampen om legitimitet. Et viktig element for å vinne befolkningens tillit er å skape et narrativ som kan motvirke opprørernes propaganda, og som kan bidra til å håndtere befolkningens forventninger.⁵¹
4. Enhetlig innsats (unity of effort) handler om at alle virkemidler som settes inn for å håndtere et opprør, eller konsekvensene av dette, må trekke i samme retning. Aktørene kan imidlertid ha ganske forskjellige tilnærminger og målsetninger, noe som gjør enhetlig innsats vanskelig.⁵²
5. Langsiktighet (prepare for the long term) betyr at opprørskonflikter er langvarige i sin natur. De kan i en viss forstand være ”billige” å utkjempe for opprørerne, og ekstremt kostbare i form av menneskelige og økonomiske kostnader for opprørsbekjemperne.⁵³

Simon J Powelson var en amerikansk offiser som før 2012 tjenestegjorde i Mali som en del av et amerikansk treningsprogram for den maliske hæren. USA har lenge hatt et samarbeid med Mali og da særlig etter 2001. Disse treningsoperasjonene har primært vært for at Mali skal kunne bekjempe terrorgrupper som AQIM på sitt eget territorium.⁵⁴ Hans erfaringer og masteroppgave setter søkelys på det han kan kaller episodic engagement vs enduring engagement.⁵⁵ Direkte oversatt blir det episodiske engasjement versus vedvarende engasjement. Altså treningsperioder som varer kortere tid og med lite helhetlig mål, vs. et helhjertet treningsopplegg som tar for seg alt fra utstyr til dag til dag jobbing og ikke bare å trene soldater til en spesiell ting som for eksempel skyting eller samband.⁵⁶ I begynnelsen ville de trene opp enheter over en 45 dagers periode.⁵⁷ Før 2012 hadde flere nasjoner vært inne for å trene opp de maliske styrkene inkludert Canada. Disse styrkene brukte heller ikke

⁵⁰ Ibid s. 27

⁵¹ Ibid s .27-28

⁵² Ibid s 30

⁵³ Ibid s 31

⁵⁴ Ibid s. 2

⁵⁵ Powelson 2013

⁵⁶ Ibid s. 62

⁵⁷ Ibid s. 64

noen form for mentorer eller fulgte maliske styrker i kamp.⁵⁸ Powelsons argumenter for en videre trening med vektlegging på det som er nevnt i punkt fire og fem hos Andersen (2014).

David Kilcullen er blant de mest anerkjente ekspertene på gerilja- krigføring og har vært rådgiver til blant annet for det amerikanske utenriksdepartementet og det amerikanske forsvaret. Han forklarer også hvordan rekruttering av lokale inn i sikkerhetsstyrkene kan bli et problem på grunn av lojalitetskonflikter, motivasjon og reabilitets problematikk. Disse utfordringene kan løses blant annet gjennom tilsyn, bakgrunnssjekk, oppdrag som er innenfor styrkenes evne, område og dyktighet, og gi dem skikkelig mentorering og rådgivende lag (forfatters oversettelse).⁵⁹

Kilcullen peker også på at dersom en eventuell anti- opprørsbekjempelse skal ha effekt og være mulig så er det visse prinsipper som må følges.⁶⁰

1. En politisk strategi som bygger regjeringens effektivitet.
2. En helhetlig tilnærming som integrerer både sivil og militær innsats basert på en samlet diagnose av situasjonen og en solid langsiktig forpliktelse til operasjonen.
3. Kontinuitet av personell og politikk.
4. Befolkningssentrisk sikkerhet basert på tilstedeværelse , partnerskap i lokalmiljøene, befolkninger som kan forsvare seg selv og operasjoner gjennomført av små enheter for å forstyrre fienden.
5. Koordinering og synkronisering av utviklingsarbeid, styre og sikkerhetsarbeid.
6. Tette og genuine partnerskap som setter vertsnasjonen i tet. Samt å bygge selvfungerende og uavhengige institusjoner over tid.
7. Sterk vektlegging eksterne intervensjoner styrker på å bygge effektive og legitime sikkerhetsstyrker, balansert med en villighet til å møte og slåss mot fienden i åpen kamp mens dette foregår.

⁵⁸ <http://news.nationalpost.com/news/canada/canadian-special-forces-mentor-malis-military>

⁵⁹ Kilcullen 2009 s.271.

⁶⁰ Ibid s 265

8. En regionvis tilnærming som forstyrrer opprørens trygge områder, kontrollerer grenser og grense regioner og som underminerer terroristenes infrastruktur i nabo land.

Kilcullen skriver også in sin bok *Counterinsurgency* (2010) om treningen av lokale styrker:

Den naturlige tendensen er å bygge styrker i vårt eget bilde, med det målet å til slutt overlate dem vår rolle. Dette er en feil. I stedet trenger lokale innfødte styrker å spille fiendens kapasiteter og forsøke å fortrenge opprørers rolle. Dette betyr ikke at de skal være "irregulære" i den form av å være brutal eller utenfor ordentlig kontroll. De skal heller bevege, utstyre og organisere slik som opprørerne, men ha tilgang til vår støtte.⁶¹

3.5 Hvem vinner ?

Et av de mest interessante teoretiske verkene som jeg har brukt i studien er *How Insurgencies End* av Connable og Libicki (2010). Ved å gjøre kvantitative undersøkelser av hvordan 89 forskjellige opprør ender kan man si noe om statistiske sjanser og dermed også stille noen spørsmål til hvordan mange teoretikere har beskrevet geriljakrig og opprør. Er det for eksempel slik at tiden alltid er på opprørers side slik som Mao hevder? Dette stemmer ikke med de undersøkelsene gjort i denne studien. Her slår de blant annet fast at et gjennomsnittlig opprør varer i ca. ti år og at regjeringens sjanser for å vinne kan øke litt over tid.⁶² Innenfor et fagfelt som er svært stort og aktuelt er det nyttig å tilgang på kvantitative undersøkelser. Mange av de store og respekterte forfatterne innenfor dette fagområdet som Mao og Galula skrev sine bøker med et mindre empirisk grunnlag, selv om deres ideer brukes av opprørere og opprørs- bejempere verden over vil jeg argumentere at det empiriske grunnlaget var svakere. Man kan metodisk diskutere hvordan en kan bruke kvalitative studier på forskjellige opprør som har et stort antall variabler. De viktigste funnene fra denne studien er (forfatters oversettelse): 1) Moderne opprør varer i ca. ti år, og regjeringens sjanser for å vinne kan øke litt over tid. 2) Tilbaketrekking av støtte fra en annen stat svekker opprør og leder som regel til tap for opprørerne. Uforutsigbar/ vinglende eller upartisk støtte til en av sidene i en konflikt er vanligvis en indikator om fremtidig tap. Opprør som har støtte fra for eksempel en

⁶¹ Kilcullen 2010 s 42

⁶² Connable and Libicki 2010 s. 12

annen stat, og kan bruke dette landet som et trygt område vinner som regel med ca. 2:1.

Dersom denne støtten plutselig forsvinner faller den til 1:4.⁶³ 3) Anokratier

(pseudodemokratier) vinner ikke ofte mot opprør, og er sjelden suksessfulle i å demokratisere fullt ut. Anokratier blir definert som en svak form av styresmakt som ikke er god på hverken demokrati eller autokrati. De tjener lite på reformer og må unngå å bruke undertrykkende metoder for å opprettholde en fasade av demokrati. Anokratier vinner i følge denne studier ca. 15 prosent av opprør de engasjerer seg i.

Andre viktige funn i denne studien er at opprør med flere enn to parter tenderer til å vare lenger, være mer voldelig og ha mer komplekse avslutninger. Et eksempel som illustrerer dette er med sine forskjellige krigsherrer og folkegrupper. Studien hevder også at regjeringer overlever opprør i tid. Dette betyr at opprør ikke kan vinne konflikter ved å bare overleve i tid. Det tredje punktet er at opprør fungerer bedre i hierarkiske strukturer enn i fragmenterte nettverk. Opprør fungerer best i rurale områder ikke i urbane områder. Videre argumenterer studien at bred bruk av terror, særlig der hvor sivile blir drept, tenderer mot tap for opprøret. Selektiv bruk av terror der sivile ikke blir drept, gir en større sjans for opprøret å vinne enn om de ikke brukte terror. Kvalitativt er terror ofte et tegn på svakhet eller overdreven selvtillit. Det nest siste funnet fra studien er at svake opprør kan vinne. Opprør som er sterke militært kan galvanisere motstanderens sikkerhetsstyrker mot opprøret. Det siste, men kanskje viktigste punktet, er at trygge områder for opprørerne er livsviktige for opprør. Opprør overlever sjelden uten noen form for slike trygge områder. Interne trygge områder er viktige, kanskje nesten så viktige som eksterne.

3.6 Militser

Ordet militser kan fremtvinge mange negative konnotasjoner. Mange afrikanske land har opplevd slike militser som har til tider vært relativt brutale, som for eksempel Janjaweed militsen i Darfur. Jeg ønsker ikke å ha en normativ analyse av militser. Som jeg kommer til å diskutere så brukes militser over alt i verden, og militser er ikke nødvendigvis synonymt med folkemord eller andre overtredelser. Mange steder er de regjeringens forlengede arm. Jeg ønsker først å gi en definisjon av ordet militser. Der ordet militser-blir brukt blir også ordet proxy ofte brukt. Proxy ble primært brukt i konflikter mellom to nasjoner der en tredje nasjon brukte den ene nasjonen som proxy til å utkjempet konflikten. Ofte blir det brukt om enhver

⁶³ Ibid s. 13

konfliktsituasjon der en part slåss på vegne av en annen part. Denne studien kommer til å bruke denne definisjonen på ordet militis hentet fra Jones (2012): *En militis er en væpnet substans gruppe som utøver sikkerhets og styresetts funksjoner i en stat.*⁶⁴

Bruk av militser kan sies å utfordre det voldsmonopolet en stat normalt skal ha. Jones (2012) argumenterer med at det er to primærgrunner til at en stat bruker militser innenfor sitt eget territorium. Den ene grunnen er at landet som regel har en svak sentralmakt. Den andre grunnen er at regjeringen tror at militser kan være effektive i å pasifisere deler av landet (særlig i rurale strøk).⁶⁵ Bruken av slike grupper har vært utbredt, særlig i land som etter den 2. verdenskrig fikk sin frihet, enten gjennom frigjøring eller de kolonialisering. Carl Von Clausewitz er kjent som kanskje den største teoretikeren på området krig. Han vokste opp i Preussen i 1780 og døde i 1831. Dette betydde at han fikk med seg Napoleons-krigene og de store folkehærer. Selv om han døde før han fikk skrevet ferdig sitt verk *On War* så brukes hans verk fortsatt i militær og strategisk tenkning. I det Clausewitzske grunnsyn danner regjeringen, de væpnede styrkene og folket en treenighet. I denne treenigheten har regjeringen kontroll over de væpnede styrkene, militærmakt blir brukt av og kontrollert av de væpnede styrkene som igjen er under kontroll av regjeringen. På denne måten er militærmakt et politisk instrument. Regjeringen bruker de væpnede styrkene ved hjelp av folket, som slåss på vegne av staten.⁶⁶ Ved å forlate denne treenigheten foreslått av Clausewitz så er ikke lenger krig politikk med andre midler. Hvis de væpnede styrkene ikke lenger slåss for staten, hvem og hva slåss de for da? For oss i Norge ville det være utenkelig at for eksempel en general eller en politiker hadde brukt de væpnede styrker for egen vinning, eller for en bestemt folkegruppe eller religiøs gruppes beste. Med bruken av militser kan en hevde at vi ser slutten på staten? Afghanistan er det beste eksempelet på det, der stormenn og krigsherrer fremdeles har stor makt og kan dominere staten fordi de kan ha, og er villig til å bruke, militærmakt. Baylis (2002) mener at denne treenigheten ikke er regjeringen, de væpnede styrkene og folket, men hevder det er vold, hell og fornuft som er treenigheten som gjentar seg igjennom hele Clausewitz sitt verk.⁶⁷ Denne studien vil ikke gå noe videre inn på denne debatten, men ønsker å vise at det finnes motstridende syn.

⁶⁴ Jones 2012 s. 4

⁶⁵ Ibid s. 12

⁶⁶ Duyvesteyn 2005 s 1

⁶⁷ Baylis 2002 s 27

4 Metode:

Jeg har metodisk i denne oppgaven forsøkt å bruke en kvalitativ dokument analyse.

Jeg har min bakgrunn primært fra historisk akademia, og føler meg mest komfortabel med den hermeneutiske metoden å arbeide på. Hadde jeg anvendt en en sosialantropologisk metode kunne min deltakelse og observasjon vært mer til nytte. Som FN- ansatt var jeg en deltakende part i denne konflikten enten jeg ønsket det eller ikke. Dermed er det vanskeligere, men ikke umulig, å bruke egne erfaringer fra mine seks måneder i Mali. Jeg hadde da tilgang på en del informasjon, og da særlig den som sirkulerte innenfor FN- systemet. Jeg må også anta at mange, om ikke alle, jeg hadde interaksjon med utenfor min nærmeste krets, kunne ha intensjoner om å påvirke meg som analytiker eller FN. Denne oppgaven er derfor ikke basert primært på mine erfaringer i landet, men seks måneder i Mali fikk meg til å stille noen spørsmål angående konflikten i landet.

Noe av problemet med å skrive om dette temaet er at mye det jeg selv opplevde og produserte i Mali er gradert i henhold til Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste. Denne informasjonen vil jeg da ikke gå inn på i denne oppgaven. Oppgaven reflekterer heller ikke på noen måte meningene til hverken Forsvaret eller FN. Den informasjonen jeg tilegnet meg i Mali ble da heller ikke samlet/erfart i den hensikt å skrive denne oppgaven. Dette kan medføre problemer da informasjon som ble gitt meg ikke ble tenkt til å være en del av en masteroppgave. Utenom mitt møte med den utenlandske offiseren som ble beskrevet i innledningen, så har jeg ikke brukt spesifikk informasjon som ble gitt meg i min rolle i FN. Denne mangelen på tilgang til informasjon har gjort det utfordrende å skaffe relevant og objektiv informasjon om konflikten. Mine erfaringer fra Mali er nok til en viss grad anekdotisk, og kan ikke helhetlig overføres til denne oppgaven. Kort fortalt har mine opplevelser av visse problemstillinger fått meg til å stille spørsmål som jeg ønsker å svare på i denne oppgaven. Det betyr ikke at jeg ikke føler at mine erfaringer fra Mali ikke kan brukes, men de faller ofte i to kategorier, taushetsbelagt eller vanskelig å etterprøve. Jeg har derfor fokusert på kilder som kan etterprøves og som er åpne for alle. Det har også vært viktig for meg at denne oppgaven ikke skal komme til å skade eller forårsake konsekvenser for eventuelle personer som blir referert. Jeg har derfor anonymisert de få personene som blir sitert.

Mangelen på tilgang til den informasjonen jeg selv var med på å produsere og den sannsynligvis subjektive informasjonen jeg selv erindret gjør at jeg har måttet bruke åpne kilder til mye av empirien min. Dette har presentert meg med noen viktige problemer.

1: Mali er sannsynligvis en relativt ung og ukjent konflikt i vestens øyne.

Dette vil si at mengden av forskning og akademiske produkter som finnes er begrenset. Og de som omhandler Mali primært ikke beskriver de siste tre årene av konflikten. De undersøkelsene som beskriver EUTM og deres arbeid er det svært få av.

2: Mali har en et stort antall språk, hvorav det viktigste av dem er fransk.

Dette vil si at jeg ikke klarer å finne fram eller absorbere all empirien da min forståelse av fransk kun er på et lavere nivå. Fransk akademika har sannsynligvis mer erfaring i Vest- Afrika enn mange andre nasjoner.

3: Mali har en pågående konflikt der mange forskjellige aktører forsøker å påvirke opinioner og verdenssamfunnet.

Selv om det nå eksisterer en skjør fred mellom tuareg grupper og regjeringen betyr dette ikke at konflikten ikke kan blusse opp igjen. Dette kan bety at mye av det som skrives i tidsskrifter og aviser er ikke bare halvsannheter men direkte usannheter. Dette produseres for å skape sympati eller sinne innad i konflikten og må ettergås på en god måte. Blant annet har MNLA egne nettsider, laget en egen valuta og åpnet en egen ”ambassade” i Nederland, sannsynligvis i den hensikt å virke som en legitim partner.⁶⁸ Jeg har forsøkt å løse dette problemet ved å bruke nettstedet og aktører (BBC, Reuters, RFI) som har et bedre rykte og sannsynligvis mer faktabasert enn mange lokale medier. Selv om det skal sies at Mali har en relativt frittalende presse som gjerne snakker regjeringen midt imot så er det vanskeligere å vite om avisene har eiere eller andre pressgrupper som forvrenger budskapet. Men noen av disse avisene vil jeg allikevel bruke, men da etter å ha tatt en grundig vurdering av kilden. Selv om jeg i oppgaven vil referere til kun en nettside, så har jeg i de fleste tilfeller flere nettsider som skriver det samme. Men det er ikke bare de lokale mediene som kan mangle objektivitet, store nasjoner som Frankrike, Tyskland og EU har også sine interesser som kan påvirke kilder.

Kildene denne studien anvender er primært andrehåndskilder. Jeg har ikke foretatt noen egne intervjuer av deltakere i konflikten. Primært fordi disse enten er bundet av taushetsplikten sin

⁶⁸ <http://www.turkishweekly.net/2014/09/10/news/mali-rebel-group-opens-amsterdam-embassy/>

eller er ikke tilgjengelig for meg da mange kommer fra andre land. Jeg har derimot støttet meg på *Emma Skeppström, Cecilia Hull Wiklund 2013* som benyttet intervjuer. Selv om disse intervjuene ikke ble gjennomført i den hensikt i å svare på min problemstilling så er de allikevel valide. Denne rapporten har vist seg å være svært nyttig da den tilfører en empiri som jeg ikke har. Selv om rapporten er fra 2013, ser jeg at de samme problemstillingene som jeg selv observerte i 2014 eksisterte i 2013.

Et annet viktig verk som jeg benytter er Baz Lecocq sitt *Disputed Desert (2010)*. Dette verket ble skrevet som en sosialantropologisk studie av tuaregene og konflikten i nord Mali. Jeg har derfor tatt utgangspunkt i dette. Dette er en akademisk studie og personen som har skrevet den er nå første amanuensis ved universitetet i Berlin. Jeg har ikke mulighet til å ettergå alle opplysningene hans da de delvis er basert på feltarbeider. Selv om oppgaven er skrevet med en annen problemstilling enn min, så er det interessant for oppgaven min, da den beskriver hendelser som absolutt påvirker min oppgave. Ulempen med å velge et verk som er over ti år gammelt åpenbar, det kan ha blitt foreldet. Men jeg mener at fordelen med verket er at det ganske omfattende og ikke farget av de siste års hendelser. Det gir et godt bakgrunnsbilde til dem som vil kunne noe om historien og folket i nord Mali. Og jeg har ikke funnet andre verk som kan matche dette i omfang. Jeg har vært observant på om det finnes en skjevhet i den oppgaven for eks til fordel for tuaregsamfunnet. Jeg har igjennom uformelle samtaler med andre akademikere i Mali snakket om at noen vestlige forskere har tendert mot å ha et romantisert bilde av tuaregenes levemåte.⁶⁹ Selv har jeg i arbeidet med denne oppgaven hatt et bevisst forhold til denne utfordringen. Jeg har forsøkt å ha et balansert bilde av konflikten

Som militært ansatt erkjenner jeg at jeg har blitt tilført visse verdier eller indoktrinering om en vil. Jeg er klar over at dette kan påvirke studien. Jeg vil sannsynligvis se problemstillingen og empirien på en annen måte enn en sivil student, ikke nødvendigvis bedre eller dårligere, bare annerledes. Som Grønmo (2004) skriver så kan samfunnsforskere gjerne gi uttrykk for verdistandpunkter i sine vitenskapelige arbeider, så lenge de klargjør hva som er fakta.⁷⁰

Jeg har tatt utgangspunkt i EUTM sitt charter/oppdragsformulering i Council decision 2013/34/CFSP for å speile det mot det jeg mener er virkeligheten på bakken. Jeg har også sendt E- mail til EUTM for å stille noen spørsmål, disse har jeg fått svar på. Jeg vet ikke hvilken person som har svart på disse spørsmålene da organisasjonen har en felles postboks.

⁶⁹ Keita 1998 s.9

⁷⁰ Grønmo 2004 s. 30

Jeg går ut ifra at ved bruk av slike offisielle postbokser at svaret representerer den organisasjonens mening.

5 Analyse

Denne delen av oppgaven inneholder drøftingen og analysen av det problemstillingen spør om. Jeg har forsøkt i de foregående delene av oppgaven å gi en historisk bakgrunn for konflikten, teoretiske perspektiv og metoden som er brukt. Det kan da være nyttig å se på problemstillingen en gang til:

I hvilken grad kan EUTM, med utgangspunkt i karakteren av konflikten i Mali, lykkes med sitt oppdrag om å trene den maliske hæren?

Med å lykkes innebærer å trene en hær som kan gjennomføre det EUTM beskriver i sitt punkt

1. Primært å skape væpnende styrker som kan gjeninnføre den territoriale integritet til Mali.

Jeg ønsker å bryte ned problemstillingen i to underspørsmål og besvare dem for å så knytte dem sammen og svare på problemstillingen. Disse to under spørsmål er:

1: I hvilken grad er konflikten i Mali asymmetrisk?

2: Hvordan trener EUTM den maliske hær (FAMA)?

Etter og sett på forutsetningene asymmetri i konflikten gir og hvordan EUTM trener FAMA ønsker jeg å vise til bruken av militser og dra noen hovedkonklusjoner bundet opp mot valgt teori. Jeg ønsker så å knytte dette til vist teori og diskutere dette.

5.1 I hvilken grad er konflikten i Mali asymmetrisk?

I teori kapittelet definerte denne studien hvilken definisjon av konflikt den ønsket å bruke.

Grunnen til at den ganske vide betegnelsen ble brukt handler om at det er vanskelig å vite

hvilken type konflikt dette er. Grunnen for det er at det ikke er gitt hvilke intensjoner som

ligger bak blant annet mange av kampene mellom tuaregene og regjeringen. Utenifra kan det

se ut som en typisk politisk kamp, der en part vil noe annet enn den andre parten. Kanskje det

vil også være en kamp om ressurser der for eksempel tuaregene ikke føler at de får det de har

krav på. Problemet er at en trenger å vite intensjonene til de store aktørene for å vite dette.

Handler mye av konflikten om hvem som skal kontrollere smuglerrutene nord øst i Mali? Eller er det intern konflikt hos tuaregene som manifesterer seg igjennom kamp mot en ytre fiende. Det er ikke denne studiens mål å finne ut av dette. Men at det er en konflikt som har manifestert seg i form av væpnet konflikt er sikkert, væpnet konflikt har vi definert i teori kapittelet. Denne studien vil derfor etter å ha etablert at det er en konflikt, finne ut om den er asymmetrisk og i hvilken grad den er det.

5.2 Ørkenen

Jeg har valgt å kalle dette avsnittet ørkenen, grunnen til dette er at alle som har vært i en ørken (inkludert forfatteren selv) vet at en ørken kan være et nådeløst sted. Selv om ikke hele nord øst Mali er ørken, så er området ganske ugjestmildt for dem som ikke vet å bruke landskapet. Som det arktiske området i Nord- Norge så er ørkenen i nord øst Mali et sted hvor krigføring er ekstremt krevende og ugjestmildt. Hvorfor asymmetrisk? Ørken i likhet med arktisk klima, kan redusere og fremheve kvaliteter hos mange væpnende styrker. For eksempel vil pansrede kjøretøyer uten air condition (FAMA disponerer mange gamle russiske kjøretøyer uten air condition) være ekstremt krevende om ikke umulig å bruke i denne varmen. Det medfører også at soldater må ha tilførsel av enorme mengder med vann, bare for å overleve og enda mer for å drive aktiv strid.^{71 72}Sand og lite veier betyr at bevegelsesmønsteret kan bli forutsigbart ved bruk av store tunge kjøretøyer som stridsvogner og pansrede personellkjøretøyer. Selv om samene i nord kalotten etter min beste viten aldri har vært et spesielt krigersk folkeferd så kunne deres kunnskap om naturen, evnen til å finne vann, tenne bål og overleve i snø og kaldt klima gitt dem store fordeler mot en eventuell fiende. Nå tenk på tuaregene på samme måte. Selv om nord Mali før var mindre ørken og mer trær og beiteland, så har områdene alltid vært relativt øde. Om vi ser på kartet i figur 1.4, så ser man at store deler av nord øst er ørken eller ørken lignende landskap.

⁷¹ <http://www.reuters.com/article/us-mali-insurgency-france-idUSKCN0J51FL20141121>

⁷² Lecocq 2010.s.169

North and west Africa A region in turmoil

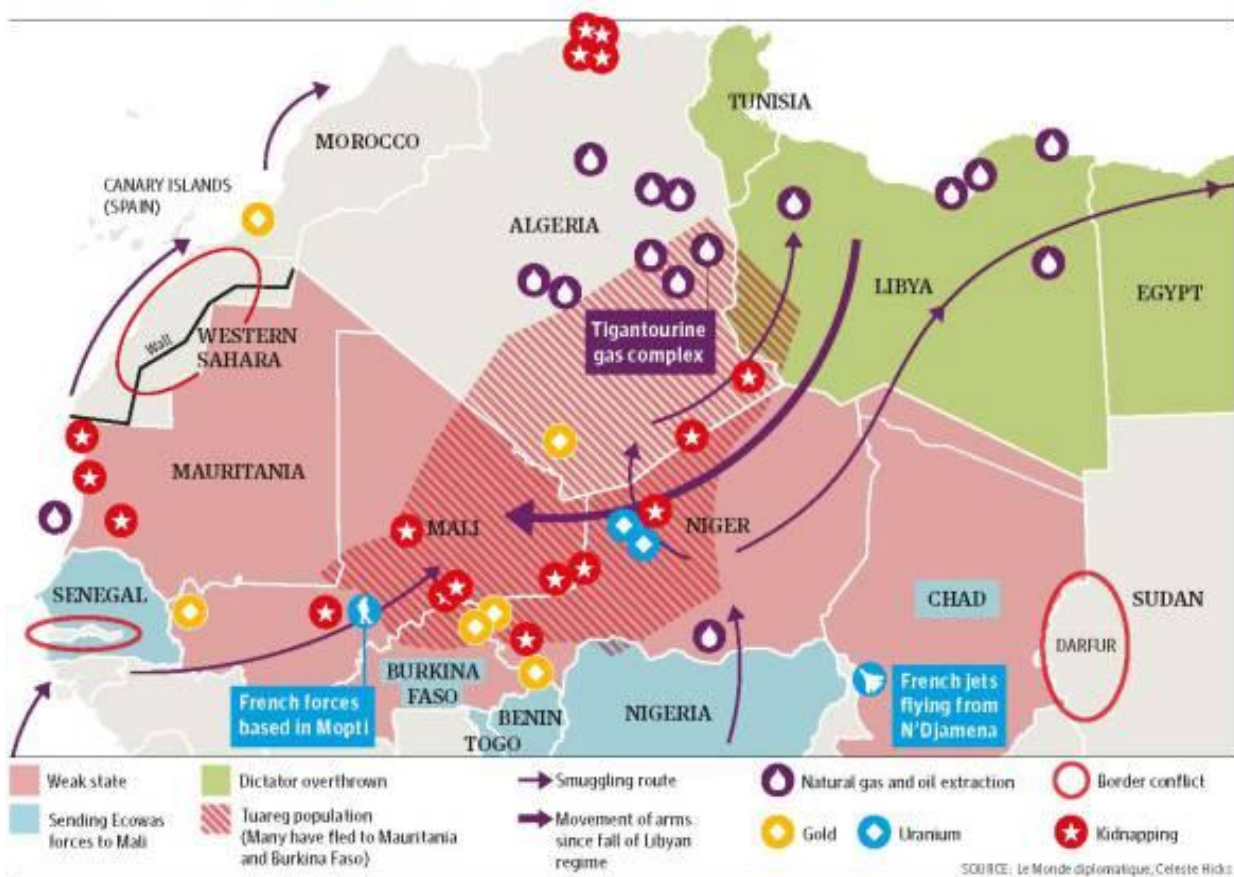
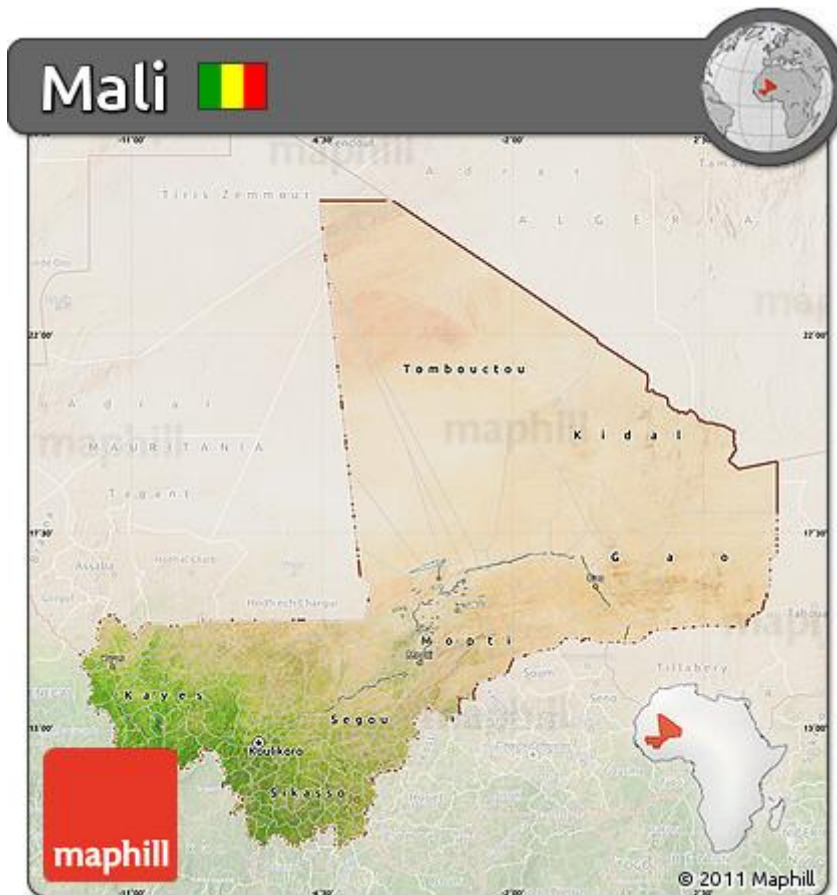

Fig 1.3 Vest- Afrika med ressurser og aktiviteter.⁷³

⁷³ http://image.guardian.co.uk/sys-files/Guardian/documents/2013/01/21/Africa_Turmoil_WEB.pdf

Figur 1.4 Satellitt foto Mali.

Men det som også er viktig med dette området fra et asymmetrisk krigføringens aspekt er hvor enorme disse områdene er. Som sagt tidligere er Mali på størrelse med Frankrike, Spania og nesten hele Portugal. Mesteparten av nord øst områdene er veldig tynt befolket. Det vil si at mye aktivitet kan skjules for eventuelle myndigheter. Figur 1.3 viser hvordan dette området brukes av smuglere, terrorister og militante grupper. Særlig etter Gaddafis fall, så er det sannsynligvis lite eller ingen kontroll med den libyske grensen. Dette betyr at mange forskjellige grupper, personer kan bevege seg relativt fritt over store områder. Grupperinger kan ha treningsleirer i f.eks. Libya for så å dra ubemerket inn i Mali, eller til Algerie slik vi så ved angrepet på in Amenas.⁷⁴ Dette vil si at mange forskjellige grupper fra forskjellige land og med forskjellige mål, kan potensielt ha trygge havner eller frihet til å operere i dette

⁷⁴ <http://www.theguardian.com/world/2015/feb/26/in-amenas-murders-coroner-finds-algerian-gas-plant-had-security-flaws>

området. I boken *How insurgencies end (2010)*, som har gjort et kvalitativt forsøk på å sammenligne mange forskjellige opprør for å gi et statistisk bilde og svar på hvordan opprør går og hva som påvirker dem. Her peker man på at hvis et opprør/ insurgency har trygge områder tilgjengelig så har de fra 50 prosent sjanse og oppover til å lykkes.⁷⁵ Særlig er sjansen større hvis de har en stat på andre siden av grensen som støtter dem aktivt.⁷⁶ Dersom opprørere eller terrorister ikke har slike trygge områder, vil de ha en sjanse på en til syv på å vinne.⁷⁷ Andre eksempler på trygge områder er Al Qaida sin tilstedeværelse i Afghanistan som gjester hos Taliban pre 11. September 2001. Til og med Mao se Tung sin kjente lange marsj var fra et trygt område til et annet. Man kan ikke alltid kvantitativt sammenligne alle konflikter så forteller denne statistikken noe. Det vil si at mangelen på grensekontroll og ikke fungerende stater som Libya i nærområdet til Mali fører til at trygge områder er de facto tilstede for både Tuareg opprørere og terror grupper. Dette har tuaregene nyttigjort seg av i flere tiår. Blant annet dro mange av opprørerne på 1960 tallet over til Algerie for å unnsnippe de maliske styresmaktene som dermed angrep sivilbefolkningen og drepte mye av husdyrene til tuaregene.⁷⁸

*Operasjonene i Mali ble gjennomført så raskt som mulig, og deretter fulgt av tilbaketrekning til Algerie hvor opprørerne var i trygghet fra de maliske styrkene.*⁷⁹

Gaula legger og vekt på hvordan geografi i et opprør spiller en stor rolle.⁸⁰ Han mener at dersom landet er isolert av naturlige barrierer (sjø, ørken, fjell) eller omgitt av land som er imot opprøret er dette fordelaktig for dem som skal bekjempe opprøret. Mali har alle disse forutsetningene, med unntak av sjø. Utfordringen er at denne ørkenen blir problematisk for en dårlig utdannet regjeringshær. Da terrorgruppene slåss mot de franske styrkene i 2012 og også i dag, så er Adrar des Ifoghas fjellene i nord- øst Mali et av de stedene terrorgruppene skjuler seg. De franske styrkene har logistikken og treningen til å klare seg i disse områdene. Men disse fjellene med månelandskap og ekstrem varme krever enorme ressurser for å bekjempe opprørere som gjemmer seg der.

⁷⁵ Connable and Libicki 2010 s.35

⁷⁶ Ibid s 35

⁷⁷ Ibid s 36

⁷⁸ Lecocq 2010. S. 176

⁷⁹ Ibid s. 168

⁸⁰ Galula 2006 s. 23-24

Galula peker også på hvordan størrelse av landet påvirker opprørsbekjempingen. Hvor større landet er, jo vanskeligere er det å fullt ut kontrollere det.⁸¹ Han beskriver også hvordan klimaet, lengden på grensene til andre land spiller inn på resultatet. Han mener derimot at klimaet favoriserer den som bekjemper opprøret, siden de som regel har bedre logistikk og operasjonelle fasiliteter. Særlig hvis de som bekjemper opprøret er innfødte til det klimaet.⁸² Dette er ikke tilfellet i Mali, da de fleste i hæren ikke er av tuareg avstemming. Men ved bruken av militser som vi skal se senere i oppgaven så er denne fordelten til stede. Oppsummert så er Mali og særlig områdene nord øst i Mali godt egnet til opprør og godt egnet til asymmetrisk krigføring. Med de enorme avstandene, klimaet, grensene mot ukontrollerte grenser og ekstreme geografiske barrierer som Adrar des Ifoghas fjellene skaper det store muligheter for trygge områder for terrorister og opprørere. Dette gjelder særlig hvis motstanderen ikke har tilstrekkelige luftstyrker. Ved bruk av helikoptre og fly er det mulig å oppdage kjøretøy og personell i ørkenen, mens i fjellene blir dette vanskeligere. De fleste teoretikere fra Mao, til Kilcullen viser hvordan trygge områder livsviktige for et opprør. De kvalitative studiene fra Connable og Libicki (2010) støtter dette. Mali sin geografi gir gode forutsetninger for et suksessfullt opprør. Som vi så i Kilcullens punkt nummer åtte så er det viktig at man ikke bare ser på det ene landet ved å bekjempe et slikt opprør/terrorister. Man må se på regionen under ett. Dette har nok ikke Mali ressurser til å klare. Men Frankrike gjør dette. Operasjon Barkhane har som mål å kunne operere i store deler av denne regionen. Det vil si at en kjent terror leir i Mali og Libya vil kunne bli tatt ut ved for eksempel et flyangrep. Men det finnes lyspunkter for den maliske hæren, Galula legger vekt på at den franske hæren hindret for eks opprørerne i Algerie FNL å bruke ørkenen effektivt ved å overvåke oaser og vannhull.⁸³ Dette vil dog kreve mye ressurser og vesentlig mer mannskaper enn det FAMA besitter per i dag.

5.3 Befolkningen

Tuaregene som primært befolker områdene i nord øst og da særlig Kidal, Gao og Timbuktu provinsene utgjør ca.10 prosent av befolkningen i Mali. Galula legger vekt på at jo mer spredt

⁸¹ Ibid s. 23-24

⁸² Ibid s. 24

⁸³ Ibid s. 23-24

befolkningen er jo vanskeligere er det å beseire opprøret.⁸⁴ Disse har sitt eget språk, egen historie og kultur. Jeg skal ikke definere denne kulturen for mye da det vil kreve en helt ny oppgave, men det er visse forskjeller som en skal være klar over når en drøfter asymmetrisk krigføring. Det er også viktig å vite at det finnes andre stammer i dette området som arabere. Langs elven Niger er det også andre folkegrupper som Fulani folket som ikke nødvendigvis støtter tuaregene i deres kamp for uavhengighet. Jeg ønsker heller ikke å gå for dypt inn i hva tuaregene mener er årsakene til konflikten, da dette er komplekst og et vidt tema. Tuaregene har tradisjonelt vært handelsfolk og hatt husdyr som krøtter. De har primært ikke vært bønder. Samfunnet blir ofte beskrevet som føydalt men noen klasser plassert høyere enn andre.⁸⁵ Dette har blant annet medført at noen klasser/stammer som har vært mer lojale mot Mali enn mot andre tuareger. Det er også en krigerkultur som verdsetter maskulinitet, ære og skam.⁸⁶ Tuaregene hadde tradisjonelt veldig spesifikke regler for krig, det være seg hvor en slåss, hvem en kunne slåss mot osv.⁸⁷ Etter det første skikkelige opprøret på 1960- tallet følte mange tuareger at den maliske hæren ikke fulgte disse reglene ved at de blant annet drepte sivile.⁸⁸ For tuaregene førte det til at de tradisjonelle reglene for kamp ikke gjaldt lenger og man kunne som Lecocq skriver bekjempe barbari med barbari. I slike kriger så var ikke ære eller regler påkrevd.⁸⁹ Det er interessant å se hvordan den maliske hæren i praksis ble sett på som den som brøt reglene for krigføring og var asymmetrisk på 1960 tallet. En vurdering en kan gjøre på dette er at disse tidlige opprørene var med på å sementere en krigerkultur der tuaregene kjempet mot sentralmakten. Ikke nødvendigvis for jord og penger, men for ære og for å være en kriger. De grusomme handlingene påført sivilbefolkningen i nord øst har sannsynligvis hjulpet til med å sementere en offerrolle og skape sår som ikke har leges ennå.⁹⁰

5.4 Krigføring i nord øst.

I begynnelsen av oppgaven gikk vi igjennom noen av de opprørene som tuaregene har vært involvert i. Jeg vil i dette kapittelet se om krigføringen der virkelig var asymmetrisk og i så

⁸⁴ Ibid s. 24

⁸⁵ Lecocq 2010 s. 4

⁸⁶ Ibid s.154

⁸⁷ Ibid s 175

⁸⁸ Ibid s 175

⁸⁹ Ibid s.175

⁹⁰ Ibid s 183

fall hvorfor? Jeg vil se på hvilke elementer ved kampene som kan sees på som asymmetriske. Jeg forsøker å holde det relativt kort da man kan skrive veldig mye om disse forskjellige kampene og opprørene. Hensikten er å identifisere en trend av asymmetri og taktikker som gjentar seg.

Opprøret i 1963 er blitt kjent som det første tuareg opprøret.⁹¹ Dette opprøret blir av mange av de som deltok beskrevet som ikke planlagt og uorganisert, det finnes dog kilder som hevder det motsatte, målet var uansett klart og likt målet so ble presentert i 2012- 2015 nemlig en egen stat kalt Azawad.⁹² Her ser vi asymmetrien mellom de to motstanderne. Som Paul (1994) påpeker så har konflikten blitt initiert av en av partene som er misfornøyd med status quo Lecocq skriver i sin bok at det var utelukket at dette opprøret kunne vinne militært over Mali. Opprørene hadde bare noe få dusin menn som var lett bevæpnet mot maliske styrker som hadde flere tusen menn under våpen, samt stridsvogner, fly og kjøretøyer.⁹³ Med manglende kjøretøyer måtte tuaregene bruke sine vante kameler. Disse kamelene har i vår tid blitt erstattet med den kjente pick up truck med våpen på. Slike biler har stor mobilitet og rekkevidde. Kamelene hadde dog sine fordeler da de kunne ferdes steder som ikke maliske styrker kunne operere med sine kjøretøyer.⁹⁴ Våpen ble kjøpt og skaffet både i Marokko og Algerie og smuglet inn i Mali.⁹⁵ Den maliske hæren hadde problemer med å slå ned opprøret. Opprørernes mobilitet samt kjennskap til terrenget gjorde det vanskelig å slå dem i slag. Den maliske hæren begynte da å gjennomføre visse tiltak for å beseire opprøret. Det første var en avtale med Algerie om at de kunne forfølge opprørere inn i Algerie hvis det var nødvendig.⁹⁶ Det neste som fulgte var å opprette såkalte forbudte soner der tuareger ikke kunne bevege seg. Dette ble sannsynligvis gjort for å holde tuaregene ute av områder som den maliske hæren ikke kunne kontrollere. Opprøret ble derimot slått ned etterhvert blant annet gjennom å arrestere lederne for opprøret, bruk av psykologisk krigføring som flygeblader og henrettelser blant befolkningen.⁹⁷ Det ble riktignok forsøkt å komme tuaregene imøte med reformer. Men ifølge Kalifa Keita som tjenstegjorde på malisk side under det neste opprøret så manglet den maliske regjering ressurser til å gjennomføre disse reformene.⁹⁸ Keita (1998) peker også på at en må forstå den maliske regjering utifra tiden man levde i. Mali hadde nettopp blitt

⁹¹ Ibid s. 153

⁹² Ibid s. 154

⁹³ Ibid s. 160

⁹⁴ Ibid s. 163

⁹⁵ Ibid s. 163-164

⁹⁶ Ibid s 176

⁹⁷ Ibid s 186

⁹⁸ Keita 1998 s. 11

uavhengig og regjeringen var kanskje nervøs for at landet skulle splittes opp.⁹⁹ Det er uansett liten tvil om at sårene etter dette opprøret gjorde stor skade på forholdet mellom befolkningene nord og sør i Mali. Det viktigste er at den maliske hæren feilet på alle de områdene som Andersen (2014) legger vekt på i suksessfull opprørsbekjempelse som politisk forrang, legitimitet, kampen om befolkningen, enhetlig innsats og langsiktighet. Ved å feile på alle disse punktene legger man sannsynligvis kimen for det neste opprøret. Så i august 1964 erklærte den maliske guvernøren at opprøret var slått ned og over.¹⁰⁰

Det første opprøret kjennetegnes av at det ikke var særlig planlagt. Det var en stor asymmetri mellom styrkene den maliske forsvaret og tuaregene kunne mønstre. Den militære taktikken brukt av det maliske forsvaret var konservativ og lite effektiv. Men i møte med mobile og dyktige tuareger som brukte terreng og kameler til sin fordel så ble denne asymmetrien i antall vendt til tuaregenes fordel. Det at den maliske hær bruker milder som ikke er inbefattet av krigens regler er et annet problem.

Det andre tuareg opprøret startet i 1990. Dette var betydelig bedre planlagt og organisert.

Keita (1998) skriver at nå hadde tilgang på lette kjøretøyer og nye sovjetiske våpen.

¹⁰¹Tuaregene hadde nå mer erfaring og bedre våpen.¹⁰² En rekke angrep og bakhold på den maliske hæren fulgte de neste månedene. Dette ble gjort for å gi inntrykk av at de flere enn det de egentlig var.¹⁰³ Disse angrepene ble også iverksatt for å sikre bevegelsesfrihet inn mot grensen til Algerie.¹⁰⁴ Denne taktikken virket, tuareg soldater hadde i årene mellom forrige opprør og dette fått mye erfaring, blant annet som soldater i Gaddafis regime. Dermed kunne de dra fordel av kamperfaring fra konflikter som Chad.¹⁰⁵ Krigen mellom Gaddafis Libya og Chad 1978 -1987 har også blitt kalt ” The Toyota war” på grunn av bruken av Toyota pick ups som stridskjøretøy.¹⁰⁶ Den maliske hæren forsøkte igjen å slå tilbake ved hjelp av pansrede kjøretøyer og artilleri som ikke var egnet til området. Dette medførte igjen tap for den maliske hæren. Det interessante er at denne type taktikk er lik den som Libya brukte mot Chad på 1980 –tallet. Libya brukte tyngre stridsvogner mens Chad brukte mer lette

⁹⁹ Ibid s. 11

¹⁰⁰ Lecocq 2010 s. 186

¹⁰¹ Keita 1998 s.15

¹⁰² Lecocq 2010 s. 253

¹⁰³ Ibid. s 253

¹⁰⁴ Ibid. s 253

¹⁰⁵ Ibid. s 254

¹⁰⁶ Clayton 1999 s. 161

kjøretøyer.¹⁰⁷ Den maliske hæren burde ha lært av denne konflikten. Men som Lecocq legger vekt på så var det en annen større forskjell mellom de maliske soldatene og opprørerne nemlig evnen og viljen/motivasjonen til å slåss. Mens mange av tuaregene var godt trent i skyting og nærkamp, var ikke den maliske soldat utdannet til dette i like stor grad. Vi ser her at alle de klassiske forutsetningene nevnt tidligere ifor at en konflikt skal kalles asymmetrisk er tilstede i henhold til Schrofl (2009) Både tuaregene og de forskjellige opprørs gruppene bruker pick up biler omfattende i nord. Med tunge våpen montert på lasteplanet kan de slåss på avstander opp mot 3000 meter. Dette blir selvfølgelig brukt i sammenheng med terrenget, klimaet og militære kunnskaper de har tilegnet seg hos for eks den tidligere libyske hæren. Men det viktigste aspektet var at den gjennomsnittlige maliske soldat hadde dette som jobb. Han fikk betalt for å være der, det gjorde ikke tuaregene. De kjempet primært for opprettelsen av et eget hjemland eller andre nære grunner. Motivasjonen var derfor ifølge Lecocq helt forskjellig.¹⁰⁸ Etter en del store kamphandlinger hvor den maliske hæren mistet mange soldater gikk de maliske styresmakter vekk fra en kinetisk løsning til igjen å opprette noe som lignet på forbudte soner og portforbud i nord Mali. Det var også eksempler på henrettelser bruk av terrorlignende handlinger mot sivile gjennomført av den maliske hæren. Dette ble sannsynligvis gjort for å skremme og ta vekk støtte blant befolkningen for tuaregene. Summariske henrettelser av sivile i byen Menaka i nord øst uten dom ble rapportert av Amnesty International i 1994.¹⁰⁹ Hvis vi ser på det teoretiske grunnlaget så utkjempet den maliske hæren gang på gang en tredje generasjons krig mot motstandere som utkjemper til tider en fjerde generasjons krig mot dem slik som beskrevet av Hammes (2006).

¹⁰⁷ Clayton 1999

¹⁰⁸ Lecocq 2010 s. 255

¹⁰⁹ <https://www.amnesty.org/en/documents/afr37/005/1994/en/>

5.5 Casen Kidal, EUTMs trente soldater stryker på eksamen.

I mai 2014 ble det kom det til kamper mellom den maliske hæren og tuareg grupper i byen Kidal i nord øst Mali.¹¹⁰ Kidal er sannsynligvis tuaregenes viktigste by og de fleste i denne byen er tuareger eller støtter tuaregenes sak. En kan nesten si at denne er tuaregene i Mali sin hovedstad. Bakgrunnen for kampene var at statsminister Moussa Mara bestemte seg for å vise styrke og besøke Kidal.¹¹¹ Bakgrunnen for besøket er ikke kjent, men provokasjonen var åpenlys nok. For å sammenligne ville dette nesten vært som om Benjamin Netanyahu bestemte seg for å besøke Gaza stripen og holde en tale der. Moussa Mara ble flydd inn av et FN helikopter, men situasjonen utviklet seg ganske snart til å bli voldelig. Væpnede tuareger okkuperte rådhuset og tok gisler. De maliske styresmaktene reagerte slik de har gjort før ved tendenser til opprør i nord. De sendte inn hæren. Hvem som tok denne avgjørelsen om å sende militære styrker for å angripe Kidal har blitt debattert i ettertid. Hverken presidenten i Mali eller statsministeren har tatt fullt ansvar for å ha sendt styrkene til Kidal.¹¹² Kampene resulterte i skadde og sårede på begge sider.¹¹³ Selv med store deler av hæren satt inn i Kidal, blant annet EUTM trente GTIA Balanzan så ble de maliske styrkene jaget på flukt. Over 50 soldater ble drept og i henhold til noen kilder rømte ca. 900 soldater til FN sin leir i Kidal og søkte tilflukt der, mye våpen og utstyr ble også tapt i kampene.¹¹⁴ Selv med bruken av nyutdannede soldater fra EUTM og med et sannsynlig numerisk overtak så ble dette slaget en katastrofe for FAMA. Jeg var selv i Kidal i etterkant og så noen av skadene etter slaget. I etterkant av dette slaget overtok MNLA (tuareger) store deler av nord Mali. Connable og Libicki (2010) peker på hvordan støtte utenfra ikke alltid er positivt. Mali har mottatt hjelp fra andre stater i trening av sine styrker helt siden uavhengigheten. Primært var det østblokk land som Sovjet som gjennomførte trening av styrkene, i de siste 20 årene har det primært vært USA og andre vest europeiske land som har stått for treningen. Connable og Libicki (2010) peker på at når støtte er gitt så skaper det nesten alltid en avhengighet av den eksterne sponsoren. Faktisk gjør de fleste land det litt bedre med ingen hjelp i det hele tatt. Med tanke på hvor lang tid det har tatt for eksempel USA, Russland og Frankrike til å begynne å innse at

¹¹⁰ <http://www.bbc.com/news/world-africa-27511448>

¹¹¹ <http://www.reuters.com/article/us-mali-gunshots-idUSBREA4G08M20140517>

¹¹² <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21603007-humiliation-malis-army-and-government-rude-reminder-wider>

¹¹³ http://www.lemonde.fr/afrique/article/2014/05/18/mali-une-trentaine-d-agents-du-gouvernorat-de-kidal-portes-disparus_4420819_3212.html

¹¹⁴ <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21603007-humiliation-malis-army-and-government-rude-reminder-wider>

de primært utkjemper fjerde generasjons konflikter er det spesielt at treningen av land i disse delene av verden primært ligner på tredjegerasjons krigføring spesielt når disse landene ikke bærer preg av å abonnere på den Clausewitske teori på bruk av militærmakt. Man kan få inntrykk av at vestlige land selger et produkt som ikke passer kundens behov eller evner. Hverken statsapparatet eller de væpnede styrker er dimensjonert for den kompleksitet en slik tredje generasjons krigførings struktur representerer. Det er også vanskelig å se den maliske regjeringens politiske strategi i denne situasjonen. Som tidligere nevnt i teorikapittelet så peker Kilcullen (2009) på så må det finnes en politisk strategi som bygger regjeringens effektivitet. Kilcullen påpeker også (2010) at styrkene som trenes skal heller ikke være brutale eller utenfor ordentlig kontroll. Men slaget i Kidal viser at det kanskje ikke var tilfellet.

5.6 Bruken av milits styrker.

It was well known that Malian army formations in the north, especially ETIAs and “ETIA-like” units, conducted operations in conjunction with local militia fighters. Based on U.S. legal restrictions, it was critically important that members of the militia were not intermixed with regular forces participating in U.S. SOF training

Powelson 2013

Bruken av såkalte militsgrupper er ikke noe nytt for mange afrikanske land. I hvilken grad de har blitt brukt og til hvilken bruk er varierende. Powelson beskriver i sitatet hvordan FAMA gjennomførte operasjoner med militser i nord. For USA er det viktig at slike styrker ikke fikk delta i treningen de gav den maliske hær på grunn av juridiske begrensinger. I Mali har de sannsynligvis blitt brukt av begge sider av konflikten. Bruken av militser i Mali er beskrevet av andre studier, men regjeringen går ikke ut og innrømmer bruken av dem. Så bevisene for bruk av militser er ikke helt klar. Bruken av milits styrker som var styrker ble for alvor kjent under det andre tuaregopprøret. Det er viktig her å understreke at tuaregsamfunnet ikke er homogent. Som beskrevet tidligere er tuareg samfunnet tradisjonelt føydalt. Andre tuareg grupper /stammer er lengre ned på den sosiale rangstigen. Imghad tuaregene er en av disse gruppene. Mange av disse tuaregene har derfor vært lojale til regjeringen/hæren, da de har større sjanse for sosial mobilitet der enn i det tradisjonelle systemet. Et av navnene som

ble brakt fram i media i Mali i 2014 var General Gamou. Gamou er opprinnelig tuareg av fødsel, men gjorde en etterhvert en karriere i den maliske hæren etter først å ha kjempet for tuaregene under det andre opprøret. Hans militsgruppe "Delta force" var med å hjelpe til å beseire tuareg elementer under uroligheter i 2008.¹¹⁵ Denne gruppen bestod primært av andre tuareger som var lojale til Gamou.¹¹⁶ Under det siste tuareg opprøret etter slaget i Kidal i mai 2014 så gjenoppstod sannsynligvis deler av denne gruppen under navnet GATIA.¹¹⁷ Det interessante er at general Gamou som en ansatt av det maliske forsvaret kunne mer eller mindre ut å være talsperson av en milits gruppe. Den maliske regjering hevder hardnakket at de ikke bruker slike grupper. Ved å spre voldsmonopolet til milits grupper skaffer den maliske stat seg en pragmatisk løsning som virker der og da. Er det da ønskelig for EUTM å trene den offisielle delen av hæren, mens regjeringen sannsynligvissamtidig bruker en milits til å pasifisere tuaregene? Finnes det for eks direkte samarbeid mellom disse militsene og hæren? For eks med utstyr og personell? Den maliske regjeringen har ikke innrømmet bruk av militser, men det er sannsynlig at de har kjennskap til og bruker dem for å pasifisere tuaregrupper. Både Lecocq, Powelson samt media har lagt vekt på det sannsynligvis er en forbindelse mellom Malis regjering og bruken av militser. En trenger ikke ha en normativ tilnærming til bruken av militser i Mali. De har tross alt blitt brukt av andre nasjoner, blant annet NATO i Afghanistan.¹¹⁸ I en asymmetrisk konflikt så kan militser brukt av regjeringen være særs effektive.¹¹⁹ Det vil nok likevel være i EUTM sin interesse å opptre normativt i bruken av styrkene de produserer. En milits har den fordelen at den gir regjeringen full mulighet for å nekte kjennskap til hva militsen gjør. Kilcullen peker på hvordan det er viktig å skape effektive og legitime sikkerhetsstyrker som er villige til å møte fienden i åpen kamp.¹²⁰ Som nevnt i teori kapittelet er Kilcullen av den oppfatning at regjerings styrker gjerne kan speile fienden på noen områder. Men at de ikke kan være brutale eller utenfor ordentlig kontroll. Militsene har vist seg til å være både villige og ha evnen til å kjempe mot fienden. Men er de legitime? Det er de ikke. Ved å tillate Mali å potensielt bruke slike styrker samtidig som EUTM trener opp den offisielle hæren kan man få problemer med legitimitet hos partene i konflikten. Ved bruk av slike styrker kan en debattere om Mali er på vei til å bli eller er et anokrati, en styringsform som hverken er demokrati eller autokrati. Bruken av slike styrker vil

¹¹⁵ Lecocq 2010 s. 338

¹¹⁶ Ibid s. 338

¹¹⁷ http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=43745&tx_ttnews%5BbackPid%5D=7&cHash=00ec4c5f2c348fb01254a5fb38037614#.Vv_YCvuLRdj

¹¹⁸ Jones 2012 s. 29

¹¹⁹ Ibid s. 35- 36

¹²⁰ Kilcullen 2009 s. 265

også signalisere til potensielle andre grupper at den maliske sentralmakten ikke makter å vinne ved hjelp av hæren. Det som kan være fordelene for Mali ved bruk av slike styrker er at de kan opprette og oppløse dem etter behov. Dette gjør at man sparer penger og at man slipper å styrke hæren for mye. I mange afrikanske land vil en sterk hær være oppskriften på statskupp og ikke på garantert sikkerhet for landets innbyggere. Uansett viser nesten all teori at denne type militser ikke vil være heldig i det lange løp for Mali.

5.7 Hvordan trener EUTM den maliske hæren?

Jeg ønsker ikke i denne oppgaven å gjennomføre en nærmere undersøkelse av grunnene til at EUTM valgte å støtte den maliske regjering med militære styrker i opplæringsøyemed. Da slike beslutninger delvis tas bak lukkede dører er jeg mer interessert i å fokusere på effekten av å være der og hva som egentlig skjer på bakken. Min antakelse er at EU er seg tjent med et stabilt Sub Sahara. Dette mener jeg også at EUTM viser gjennom charteret som ble presentert på side fire og fem. Studien vil ikke gå for dypt innpå detaljer rundt trening, men ønsker å gi et raskt bilde på hva som skjer på bakken. Dette mener jeg at relevant for å svare på problemstillingen. Jeg ønsker i denne oppgaven kun å fokusere på den militære siden av EU sin strategi for Sahel og kun opplæring av militære styrker. Det er også kjent at dette området av Afrika har store områder med lite eller ingen kontroll av forskjellige styresmakter.

5.8 Mål og begrensinger for treningen

EUTM har satt seg noen mål som er beskrevet på EUTM sin egen hjemmeside.¹²¹

The European Union's objective in Mali is to support Malian efforts to: (a) Fully restore constitutional and democratic order through the implementation of the road map adopted on 29 January by the National Assembly; (b) Help the Malian authorities to exercise fully their sovereignty over the whole of the country; (c) Neutralize organized crime and terrorist threats.

Det som er sikkert er at opplæringstyrkene er i Mali, med visse begrensinger:

¹²¹ http://www.eutmmali.eu/wp-content/uploads/2013/03/factsheet_eutm_mali_en.pdf

1: Ingen EU soldater skal i aktiv kamp.¹²²

Jeg definerer her aktiv kamp, som å dra inn i området med mye stridshandlinger som i nord øst Mali med den intensjon om å delta i stridshandlinger. Selvforsvar i Koulikoro eller Bamako ved f.eks. et terror angrep slik vi så i november 2015 er ikke regnet som en aktiv kamphandling.¹²³ Det vil i prinsippet si at opplæringstyrkene er bundet til treningssenteret i Koulikoro rett utenfor hovedstaden Bamako. Når jeg snakket med EUTM soldater så var Koulikoro så langt nord de kunne dra.

2: Ingen aktiv mentorering av FAMA i felten.

Dvs at når FAMA soldater drar nord i Mali der kampene er, så har de ingen trainere eller mentorer fra EUTM som kan støtte dem. Noen avdelinger av FAMA har støtte av soldater fra det franske forsvaret, men disse er ikke EUTM soldater og svarer kun til Frankrike. EUTM svarer i e- mail til meg på spørsmål hvorfor de ikke mentorer i felt at mandatet til EUTM ekskluderer dem ifra å delta i kamphandlinger.¹²⁴ Dette er helt motsatt av mentoreringen av f.eks. den afghanske hær ANA (Afghan National Army) som jeg var en del av. Vi trente afghanerne i leir og dro ut på oppdrag med dem og støttet dem i kamp. Jeg var da i et såkalt OMLT (Operational mentor and liaison team).¹²⁵ Denne måten å støtte ANA på var krevende, risikofylt men givende. Man fikk da muligheten til å opparbeide respekt i felten/kamp som man igjen kunne bruke som valuta ved treningen i leir. Denne måten å leve sammen med noen fra en annen kultur i månedsvis gir det også innsikt og forståelse av en annen kultur som igjen kunne brukes til å forbedre treningen. Det gav oss også muligheten til å følge med på hva ANA gjorde og ikke gjorde. Jeg så både korrupsjon og andre aktiviteter som ikke norske soldater kunne tillate eller akseptere. Vår tilstedeværelse sørget også for at det var potensielt vanskeligere for ANA å bryte folkeretten både i møtet med fienden og sivile. Som både Kilcullen og andre teoretikere Andersen (2014) peker på så er mentorering viktig. Ved å unngå dette unngår som sagt EUTM tap i form EUTM personell, men de mister muligheten til å innføre bedre kontroll. Fra også et rent pedagogisk standpunkt ønsker en kanskje også å se hvordan de som EUTM trente klarer seg eller ikke klarer seg i kamp. Da kan man i prinsippet forandre eller justere treningen etter hvordan soldatene gjør det.

¹²² <http://www.eutmmali.eu/wp-content/uploads/2013/08/Press-kit-EUTM-Mali-engl-JULY-2015.pdf>

¹²³ <http://www.bbc.com/news/world-africa-34882187>

¹²⁴ E mail til Lars Aamelfot 29. mars fra Crisis Management Planning Directorate Integrated Strategic Planning DivisionAfrica Section

¹²⁵ <http://www.nato.int/isaf/topics/factsheets/omlt-factsheet.pdf>

Jeg mener vi ser i ønsket til EUTM at de forsøker å skape en hær som har nok kraft til å kunne kontrollere sitt eget land fra terrorister. Jeg tolker dette som at de ønsker å skape en best mulig hær. Men uten denne kontrollen tilstedeværelse for eksempel ved mentorering gir, så blir dette vanskelig.

5.9 Treningen

Hva skjer så i Koulikoro, der mesteparten av treningen foregår? Noe av dette ønsker selvfølgelig ikke EUTM å vise til alle. Ikke fordi det sannsynligvis foregår ting der som ikke tåler offentlighetens lys, men sannsynligvis fordi et lands hær kapasiteter med styrker og svakheter ikke bør kringkastes til alle og enhver. Dette var noe av grunnen at ikke EUTM inviterte særlig mange FN ansatte til treningsleiren sin. Jeg ble blant annet nektet tilgang ved flere anledninger. Hvis man ser på EUTM sine nettsider så ser man at noe av det som blir vist av treningen er positivt vinklede historier og mye om hvilke fremskritt som gjøres.¹²⁶ Dette er ikke ulikt hvordan mange andre lands væpnende styrker ønsker å fremstille seg selv, inkludert det norske. Men som utgangspunkt for forskning er det for sannsynligvis for nært til å være propaganda til å gi noe mer utenom å vise hvordan de ønsker å fremstille seg selv. Det som er interessant fra EUTM sine nettsider er de mer faktabaserte dokumentene. Dette er info pakker til pressen om antall soldater som trener og rotasjonssystemet til FAMA og EUTM.¹²⁷ Noe av det som skjer i Koulikoro er blitt dokumentert blant annet gjennom en erfaringsrapport skrevet i desember 2013 av Emma Skeppström og Cecilia Hull Wiklund for det svenske forsvaret *European Union Training Mission in Mali En insatsanalys*.¹²⁸ Denne studien gir oss et bra øyeblikksbilde av situasjonen i 2013. Et annet dokument som gir et godt innblikk i den maliske hæren og hvordan trening kan ha effekt eller ikke ha effekt skrevet av Simon J. Powelson i desember 2013 *Enduring engagement yes, episodic engagement no: Lessons for SOF from Mali*. Selv om Powelson ikke jobbet med EUTM så mener jeg at dette dokumentet

¹²⁶ <http://www.eutmmali.eu/decentralized-training-of-gtia-balanzan-successfully-completed/>

¹²⁷ <http://www.eutmmali.eu/wp-content/uploads/2013/08/Press-kit-EUTM-Mali-engl-JULY-2015.pdf>

¹²⁸ Skeppström og Hull Wiklund. 2013

er relevant. Powelson er en amerikansk offiser som var i Mali for å trene opp deler av det maliske forsvaret for USA.¹²⁹ Dette skjedde før EUTM kom til Mali med sitt siste bidrag.

Primært så trener EUTM den maliske hær på to måter. Den ene er en rådgivnings funksjon på stabsnivå i forsvaret. Denne styrken består av stabsoffiserer organisert i en ATF (Advisor task force). Den andre delen er mer praktisk vinklet inn mot soldater på lavere nivå og trener soldater i det vi vanligvis forbinder med førstegangstjeneste hjemme i Norge. Denne kalles training task force (TFF).¹³⁰ Dette er da hovedstyrken av EUTM bidraget, og ca. 400 soldater og befal som jobber med dette. Denne treningen foregår på mange nivå, soldat, underoffiser og offisersnivå. Denne innledende treningen varer ca. 12 uker.¹³¹ De maliske hærstyrkene som blir trent opp blir organisert i en enhet som tilsvarer det vi kjenner som en bataljon, men som blir kalt GTIA hver av disse GTIA har en styrke på ca. 600-700 mann.¹³² Det blir også gitt litt spesialisering i de forskjellige disiplinene som soldater trenger, som: samband, sanitet og krigens folkerett. Det er interessant at de ikke opplyser om at de underviser i opprørsbekjempelse eller strategier for å gjøre dette. Særlig undervisning i krigens folkerett blir fremhevet sterkt av EUTM i flere av deres medier. Dette har trolig sammenheng med at det i Malis historie har vært flere tilfeller der krigens folkerett sannsynlig har vært brutt.¹³³ Det ble også fremhevet både fra Amnesty International og FN at dette måtte EUTM ta tak i.¹³⁴ Det hadde kanskje ikke sett bra ut i media for EUTM hvis de hadde trent opp styrker som brøt krigens folkerett.

5.10 Treningsrotasjon.

Som vi så er treningen EUTM gir til den Maliske hæren rimelig kort. Selv om ikke alle som ankommer KTC (Koulikoro training center) er ferske rekrutter, så er mange det. De vil si at i prinsippet så kan en soldat komme fra det sivile, gjennomføre 12 uker på KTC og så bli sendt

¹²⁹ Powelson. 2013.

¹³⁰ <http://www.eutmmali.eu/wp-content/uploads/2013/08/Press-kit-EUTM-Mali-engl-JULY-2015.pdf>

¹³¹ Ibid.

¹³² <http://www.eutmmali.eu/tag/gtia/>

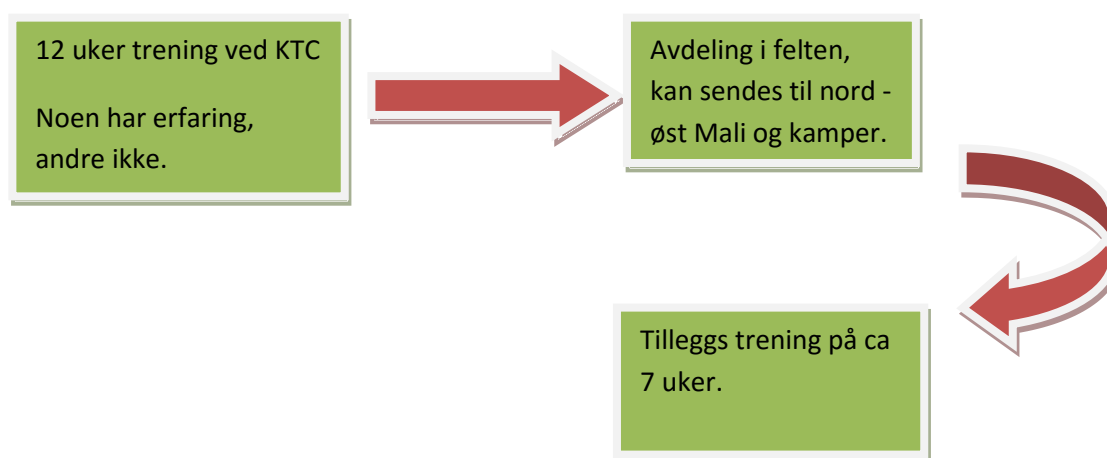
¹³³ Disputed desert s. 258

¹³⁴ Scientific Periodical of the Military National Security Service. Ungarn. 2014 s. 11

ut i aktiv strid i nord øst Mali. Noen av de første avdelingene fikk bare 10 uker trening. De vil på et senere tidspunkt få 7 uker tilleggs trening, men dette får man først etter å ha vært i aktiv tjeneste.¹³⁵

Treningen i KTC foregikk da jeg var i Mali, primært uten tyngre våpen som kjøretøyer med tyngre våpen , da disse ble tilført avdelingen etter at treningen på KTC ble gjennomført. Det er viktig å vise til at det er ikke EUTM som er ansvarlig for å tilføre utstyr til FAMA.¹³⁶ Vi kan da tegne et rotasjonssystem som ser slik ut.

Figur 1.2

5.11 Identifiserte problemer med treningen som er gjennomført.

De studiene som er gjennomført på treningen peker på noen viktige mangler og problemområder.¹³⁷

- Tiden til rådighet for å trene opp soldatene er for kort.
- De har for lite og for dårlig utstyr.^{138 139}

¹³⁵ <http://www.eutmmali.eu/ceremonie-de-cloture-du-reentrainement-du-gtia-elou/>

¹³⁶ http://www.ieee.es/en/Galerias/fichero/docs_opinion/2013/DIEEO93-2013_EUTM_Mali_CastillaBarea_ENGLISH.pdf

¹³⁷ Scientific Periodical of the Military National Security Service. Ungarn. 2014 s. 11

- Det har vært tilfeller av overtramp av krigens folkerett av maliske soldater.¹⁴⁰
- Dårlig rekruttering
- Dårlig moral.
- Lav treningsstandard.
- Ikke alle instruktørene snakker fransk.
- Treningen blir gjennomført i sør, der klimaet og terrenget er helt annerledes enn i nord øst.

Disse utfordringene hadde vært vanskelige nok å møte for en avdeling som har hatt rekrutter/soldater i ca. ett år slik som med verneplikten i Norge. Når disse problemene eksisterer innenfor en tidsbegrensning på 10-12 uker med personell fra ulike kulturer, vil det kunne skape friksjon. EUTM har også satt et tidsperspektiv på hvor lenge de skal være i landet.¹⁴¹

Jeg har forsøkt i denne delen av kapittelet å gi en enkel beskrivelse av treningen som foregår ved KTC. Det er ikke i den hensikt å drive en akademisk fordypning i militær trening. Det har den hensikt å vise hvordan treningen foregår med tanke på den konflikten disse soldatene potensielt vil bli satt inn i etter sine 10- 12 uker ved KTC. Som noen av kilder viser til så har utfordringene ved KTC vært store. Jeg stiller spørsmål ved om norske offiserer hadde godttatt å dra i kamp med rekrutter som bare blitt trent i 10-12 uker. For å svare på om treningen er god nok ønsker jeg i neste kapittel å se på hva type konflikt vi har i Nord øst Mali.

I hvilken grad kan EUTM, med utgangspunkt i karakteren av konflikten i Mali, lykkes med sitt oppdrag om å trene den maliske hæren? Med og lykkes innebærer å trene en hær som kan gjennomføre det EUTM beskriver i sitt punkt 1. Primært å skape væpnende styrker som kan gjeninnføre den territoriale integriteten til Mali.

Vi har i de foregående delkapitlene sett hvordan EUTM trener FAMA ved KTC, hvilke utfordringer som finnes og hvilke rammevilkår de har. Jeg har også forsøkt å belyse hvordan geografien i Nord-Mali er ulik i forhold til i Sør- Mali, samt hvordan befolkningen i Nord-Mali skiller seg ut fra resten av befolkningen i Sør-Mali.

¹³⁸ Ibid s 13.

¹³⁹ Skeppstrøm og Hull Wiklund 2013 s. 23

¹⁴⁰ Ibid s 11

¹⁴¹ <http://www.eutmmali.eu/wp-content/uploads/2015/12/Press-kit-EUTM-Mali-engl-DEC-2015-1.pdf>

Som de tidligere opprørene har vist så har de forskjellige maliske styresmaktene reagert relativt likt på forskjellige opprørene. Tuaregene organiserer et opprør basert på forskjellige grunner, det kan være misnøye med politikken, maktkamp mellom tuareg grupper eller kanskje ønsket om en egen stat, de maliske styresmaktene reagerer med å sende inn det maliske forsvaret. Dette fører som regel til at de taper de første innledende kampene før de går over til strategier og taktikk som ikke krigens folkerett godkjenner. Konflikten mellom tuaregene og de maliske styresmaktene har utartet seg slik at begge sidene har vært ansvarlige for brudd på menneskerettigheter.

Når man ser på EUTM sine hjemmesider og det de formidler ut til allmennheten så er det mulig å se på dette som at de har lyktes. Men når vi ser på resultatene fra blant annet slaget i Kidal i 2014 så er det uten tvil noen områder som representerer store hindringer for at EUTM skal lykkes med sitt oppdrag. Konflikten er i sin natur asymmetrisk, med mange forskjellige aktører og et klima som gjør vanlig krigføring særs utfordrende. Det er primært fire hovedområder som sannsynligvis hindrer EUTM i å lykkes med sitt oppdrag.

1: Mangelen på mentorering og oppfølging. Der andre konflikter har hatt mentorering, velger altså EUTM og ikke å ha det. Det kan være vanskelig å se grunnen til dette fra et teoretisk standpunkt. Det er ikke enkelt å mentorere, det har jeg erfart selv. Det krever tålmodighet, kunnskap og vilje fra mentorens side. Men det er også nødvendig, som Major David H. Park, U.S. Army skriver i sin artikkel som setter søkelys på vanskelige mentoroppgaver i Afghanistan at:

*We are not developing a band of insurgents as Lawrence of Arabia did. We are developing a regular national army. Thus, we must embrace teaching MDMP at all levels. Remember, Afghans can fight. They need our help in building systems to become a self-sustaining army that can operate without mentors. Only then can we go home with success and honor.*¹⁴²

At den maliske hæren er svak er bevist gjennom empiri. De trenger hjelp og støtte fra andre for å kunne utvikle seg i positiv retning. Mentorering er ikke løsningen på alle problemer, men den vil iallfall gi EUTM muligheten til å få et større informasjons og etterretnings tilfang. Mest sannsynlig velger EUTM denne fremgangsmåten for å unngå tap av personell som tar oss til neste punkt.

¹⁴² Park , David 2010 s. 50

2: Mangelen på helhetlig opplæring. Ved å gi treningsprogrammet kun mandat for korte perioder om gangen, dette treningsprogrammet er ferdig med sitt mandat den 17. Mai 2016. Dette er forventet til å forlenges med 24 måneder.¹⁴³ I den politiske verden vil nok dette være lenge, men når vi ser langvarigheten på denne konflikten med for eks tuaregene, så er det ikke lenge. Mali trenger sannsynligvis et helhetlig innsats på treningssiden, som blant annet Powelson peker på i sin oppgave. 10- 12 uker pluss tilleggsopplæring er sannsynligvis ikke nok til å slå en asymmetrisk fiende som AQIM eller tuaregene. De største stormaktene har hatt problemer med å slå en lignende asymmetrisk fiende i Afghanistan og Irak med større ressurser tilgjengelig. Ved å trene opp den maliske hæren symmetrisk og i så korte perioder vil treningen være episodisk og ikke helhetlig. Britene brukte blant annet egne jungelskoler under bekjempelsen av opprøret i Malaya. Soldatene måtte kunne slåss i jungelen og eksperter lærte dem det ved disse skolene. Noe lignende burde vært fullt overkommelig i Mali. Kilcullen peker også på at å bygge sikkerhetsstyrker tar vesentlig mer tid og ressurser en det som er vanligvis trodd. Og mens disse styrkene trenes må den som intervensjoner være villig til å kjempe mot fienden i åpen kamp.¹⁴⁴ Dette synspunktet er også til stede hos Andersen (2014). Langsiktighet, samt å ha legitimitet er viktig. Denne rollen fyller Frankrike til dels ved operasjon Barkhane i dag. Men de er primært fokusert på terrorgrupper som AQIM og ikke på å slå ned eventuelle tuaregopprør. En helhetlig tilnærming kunne tilsi at EUTM kunne skaffet FAMA den tiden de trenger til å trene opp styrkene sine over tid. Slaget i Kidal viser også at denne opplæringen som har blitt gjennomført kan ha skapt en falsk trygghet som politikerne i Mali kan ha overvurdert for da de valgte å bruke hæren i Kidal i mai 2014. Connable og Libicki peker også på hvordan denne typen ekstern støtte ofte skaper en avhengighet som faktisk gjør det mer sannsynlig at regjeringen taper. Historien til den maliske hæren viser også dette. Gang på gang har de tapt salg og trefninger for antatt svakere styrker. Katastrofen i 2012, der hele den maliske hæren gikk i oppløsning og mer eller mindre deserterte før Frankrike intervenerte bekrefter dette. Ved og ikke mentorene reduserer EUTM sin egen risiko, det positive med dette kan være at EUTM ved og ikke gå på tap kan få fortsette å trene de maliske styrkene lenger, fordi de møter ikke politisk motstand i hjemlandene til de eventuelt berørte offiserene. En annen positiv virkning ved å ikke bruke mentorer er at de maliske styrkene ikke bruker mentorene som ”krykke” i eventuelle slag. Slik som for eks OMLT var organisert i Afghanistan så hadde de enhetene så stor slagkraft at de kunne snudd

¹⁴³ E- mail til forfatteren fra EUTM 29. Mars 2016

¹⁴⁴ Kilcullen 2009 s. 267

hele maktbalansen i slag i for eks Mali. Dette kunne ført til en falsk trygghet som ville forsvunnet når mandatet gikk ut. Ved å ha et mandat som varer såpass kort og så fornye det med kun 24 mnd. av gangen så signaliserer ikke EUTM et ønske om langsiktighet til hverken til terrorgruppene, tuaregene eller FAMA. Hvis en ser på forutsetningene for at en antatt svakere fiende skal starte en konflikt, så er fremdeles de fleste forutsetningene for dette fremdeles tilstede Paul (1994) .

3: Malis bruk av militis eller proxy styrker. Flere teoretikere samt internasjonal presse har lagt vekt på at Mali sannsynligvis har brukt militser eller såkalte proxy styrker i bekjempelsen av opprør. Det ironiske er at dette har fungert ganske bra for den maliske regjering på kort sikt. De har møtt asymmetri med sin egen asymmetri. Ved å sannsynligvis bruke styrker som Delta force og GATIA representert ved general Ag Gamou har de hatt suksess med å møte tuaregene militært. Problemet med dette er at disse styrkene opererer utenfor loven. Det gir regjeringen muligheten til å gjøre ting uten at en trenger å svare for dette. Dette ble sannsynligvis gjort både i det andre tuareg opprøret og nå sist i 2014. Hva vil EUTM gjøre den dagen militis styrker dukker opp som for eks falne i et slag og det viser seg at denne personen er trent opp av EUTM? Eller om det skjer et brudd på krigens folkerett og det viser seg at denne personen har mottatt militær trening av EUTM? Poenget er valid, EUTM gjennomfører undervisning i krigens folkerett, men uten den helhetlige vinklingen på problemet i punkt 2, så vil denne etikk undervisningen kunne ha redusert effekt. Militis styrker kan være veldig effektive og en god ressurs i en asymmetrisk krig, men uten kommando og kontroll kan bruken være problematisk. Det er dessuten veldig viktig for EUTM at de er klar over bruken av militser og tar stilling til den. Men som i punkt en så har ikke EUTM store muligheter til å følge opp om FAMA bruker militser fordi de ikke følger opp avdelingene med mentorer eller lignende. Kilcullen peker på at sikkerhetsstyrkene i et land må være legitime, operere under loven og kan effektivt beskytte lokal miljøene mot opprørere eller terrorister.¹⁴⁵ Det samme punktet om legitimitet blir også fremhevet av Andersen (2014). Selv Mali kanskje ikke bryr seg om denne legitimiteten så bør kanskje ikke EUTM være tilrettelegger for slike parallelle maktstrukturer.

¹⁴⁵ Kilcullen 2009 s. 267

4: Asymmetrien eller forskjellen mellom nord og sør. Forskjellen mellom nord og sør i Mali er stor.

Blant annet kan en stille seg spørsmålet om Mali er et anokrati eller et pseudo demokrati. Som Connable and Libicki viser til så vinner bare slike land kampen mot opprørerne ca femten prosent av tiden. Nord Mali er stort, det finnes forskjellige folkegrupper med forskjellige språk og kulturer. Tuaregene har blant annet som vi har diskutert et annet syn på konflikt og krig. Sårene som har blitt skapt på begge sider er dype. Men det faktum at klima, terreng og taktikk er så forskjellig mellom de to antagonistene, den maliske hær og tuaregene (eller terrorgruppene) gjør at hæren vanskelig kan vinne uten å gjøre store forandringer. Ørkenen kan være enklere å kontrollere enn for eks jungel, men det krever da luftstyrker, flere soldater og soldater som er bedre trent og utstyrt enn det FAMA er i dag. Med de store avstandene har flere teoretikere pekt på at det vil være vanskelig å kontrollere hvor terrorister og opprørere beveger seg. Lecocq og Powelson viser begge til hvordan den maliske hæren gjentatte ganger går på forsmadelige tap i nord. Ved å ikke bruke mentorer i nord så vil uerfarne soldater ikke ha den sikkerheten som erfarne soldater gir. EUTM trener også sine soldater i helt annet klima enn det nord byr på. Men som både Skeppstrøm og Powelson legger vekt på så må de maliske styrkene få det riktige utstyret og rette treningen og i nord vil det si pick ups med tunge våpen og kunnskapen til å bruke dem. Militars gruppene som Mali sannsynligvis bruker som proxy har vist at de bruker disse våpensystemene mer effektivt. Alle de fem asymmetriene nevnt i Schrofl (2009) er tilstede, både, den klassiske ubalansen av styrker ved at FAMA har større antall styrker men sannsynligvis av lavere kvalitet. Forskjellen i vilje og motivasjon ved at FAMA primært bruker personer som velger tjeneste for å tjene til livets opphold, mens tuaregene sloss for familie, klan, overlevelse og deres livsstil. Forskjellen i legitimitet ved at FAMA er den lovlige hæren i Mali, men som gjennom historien har blitt brukt til for eksempel kupp. Bruken av militser er derimot ikke legitim. På den annen side så representerer ikke MNLA hele tuaregsamfunnet, men sannsynligvis deler av det. Det er også en uoverensstemmelse mellom anvendte metoder, der blant annet taktikken og hvordan man slåss i nord øst er forskjellig fra i sør. Og sist men ikke minst er det en forskjell i midlene som blir brukt.

6 Konklusjon:

Denne oppgaven har forsøkt å belyse følgende problemstilling: *I hvilken grad kan EUTM, med utgangspunkt i karakteren av konflikten i Mali, lykkes med sitt oppdrag om å trene den maliske hæren?*

Josef Stalin sa en gang at kvantitet har sin egen kvalitet. Dessverre ser ikke den maliske hæren til å inneha noen av delene per nå. Da jeg forlot Mali i 2014 var konflikten fremdeles blodig. Selv med en fredsavtale signert så er ikke konflikten over. Terrorgrupper i nord utfører brutale handlinger nesten hver uke. Denne studien har forsøkt å vise at EUTMs oppdrag er vanskelig. På mange fronter spriker det. Regjeringen har ikke vist tegn til å være gjennomslukt eller fullt ut demokratisk. I stor grad har EUTM gjentatt feil som andre har gjort før dem. Ved å ikke fullt ut innse hva den maliske regjering og hær trenger kan de ha fasilitert for tragedien i Kidal mai 2014 der mange soldater ble skadet og drept. Ved å isolere sine trainere i sør uten tilgang til hva som skjer i nord øst gjør de sannsynligvis sin egen trening en stor bjørnetjeneste. Det første steget i arbeidet med å støtte den maliske hær er å innse at det finnes store strukturelle problemer. EUTM burde forsøke å unngå å fasilitere for å sende unge menn med kun et minimum av trening til nord uten videre hjelp. Hele den militære situasjonen påvirkes av en sterk asymmetri som påvirker FAMA sterkt. Den påståtte bruken av militser fra malisk side burde være nok til konkludere med at oppdraget beveger seg mot illegitimitet. Afghan good enough er aldri godt nok, med det menes at en ikke kan ha lavere krav og standarder for dem man skal trene enn en kan stå inne for selv. EUTM med utgangspunkt i karakteren av konflikten i Mali kan i liten grad lykkes med sitt oppdrag om å trene den maliske hæren med det trenings regime de har idag. De trener den maliske hæren på en måte som var utdatert allerede ved det første tuareg opprøret. Train as you fight er et mantra de fleste vestlige væpnede styrker lever etter. Problemet er at EUTM ikke ser ut til å vite hvordan en utkjemper slag i Mali. Uten mentorer eller etterretning om hva som skjer i nord er det vanskelig. I møtet med en fiende som lever i en krigerkultur bør man ikke sende soldater med en svært kort treningsperiode bak seg til å sloss i et krevende klima med utildtrekkelig utstyr og trening. Når en godtar å trene den maliske hæren slik, er man delaktig og en fasilitator for videre problemer. EUTM sine styrker kommer nok til å være i Mali i iallfall to år til. Dessverre vil dette sannsynligvis ikke være nok.

7 Litteratur/ referanser

- Anderssen, M. L. (2014). *Norsk opprørsbekjempelse, illusjon eller realitet?* Oslo: Forsvarets stabsskole.
- Baylis, J. e. (2006). *Strategy in the Contemporary world An introduction to strategic studies*. New York: Oxford University press.
- Bercovitch, J. K. (2009). *The Sage Handbook of conflict resolution*. London: Sage Publications.
- Boot, M. (2013). *Invisible armies, An epic history of guerilla warfare from ancient times to the present*. New York: Liveright Publishing corporation.
- Castilla Barea, J. C. (2013, 10 07). THE MALIAN ARMED FORCES REFORM AND THE FUTURE OF EUTM. *iee.es* , ss. 1-17.
- Clayton, A. (1999). *Frontiersmen: Warfare in Africa since 1950*. London: UCL press.
- Colonel Hammes, T. X. (2006). *The sling and the stone on war in the 21st century*. St Paul: Zenith Press.
- Connable, B. L. (2010). *How insurgencies end*. Santa Monica: Rand Corporation.
- Duyvesteyn, I. (2005). *Clauzewitz and African war Politics and strategy in Liberia and Somalia*. New York: Frank Cass.
- Editors: Marston, D. M. (2008). *Counterinsurgency in modern warfare*. Oxford: Osprey publishing.
- Galtung, J. (1958). *Theories of conflict definitions, dimensions, negations, formations*. New York: Colombia University.
- Galula, D. (2006 original 1964). *Counterinsurgency warfare theory and practice*. Westport: Praeger security international.
- Georges, C. (2012). *Writings on medicine*. New York: Fordham univeristy press.
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hamilton, D. W. (1998). *The art of insurgency American military policy and the failure of strategy in Southeast Asia*. Westport: Praeger.
- Jones, S. G. (2012). *The strategic logic of militia*. RAND Corporation.
- Kilcullen, D. (2010). *Counterinsurgency*. London: Hurst and Company.
- Kilcullen, D. (2009). *The accidental guerrilla*. New York: Oxford University press.

Lecocq Baz, G. M. (2013, 06 09). *One Hippopotamus and Eight Blind Analysts: a multivocal analysis of the 2012 crisis in the divided republic of Mali*. Hentet 05 13, 2016 fra Tandfonline.com/ review of African political economy: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03056244.2013.799063>

Lecocq, B. (2010). *Disputed Desert Decolonisation, Competing Nationalisms and Tuareg Rebellions in Northern Mali*. Boston: Brill.

Leech, J. (2002). *Asymmetries of Conflict*. London: Frank Cass.

Leraand, D. (2015, 12 8). *Store norske leksikon*. Hentet 05 13, 2016 fra Malis historie: https://snl.no/Malis_historie

Lia, B. A. (2000). *ASYMMETRI .. ASYMMETRISK KRIGFØRING .. ASYMMETRISKE TRUGSMÅL - Bruken av asymmetriomgrepet i lryggingspolitisk og militærteoretisk lilteratur*. Oslo: FFI.

Lt. Col. János Besenyő, P. (2014, 02). Hungarian soldiers in EUTM MALI. *Tradecraft review PERIODICAL OF THE MILITARY NATIONAL SECURITY SERVICE*, ss. 5-18.

Mumford, A. (2013). *Proxy Warfare*. Cambridge: Polity Press.

Nesbitt, K. . (2009, 04). *Malis march revolution 1991*. Hentet 05 13, 2016 fra nonviolent- conflict.org: <https://www.nonviolent-conflict.org/malis-march-revolution-1991/>

Park, D. H. (2010, Novembe/ desember). Identifying the centre of gravity of afghan mentoring. *Military review*, ss. 43-50.

Paul, T. .. (1994). *Asymmetric conflicts: War initiation by Weaker Powers*. Cambridge: Cambridge university press.

Powelson, S. J. (2013). *ENDURING ENGAGEMENT YES, EPISODIC ENGAGEMENT NO: LESSONS FOR SOF FROM MALI*. Monterey, California: Naval Postgraduate School.

Schrofl, J. C. (2009). *Winning the asymmetric war*. Frankfurt Am Main: Peter Lang.

Skeppström Emma, I. W. (2013). *European Union Training Mission in Mali- En insatsanalys*. Unkown: FOI.

universitet, U. (2014). *Uppsala universitet departement of peace and conflict research definitions*. Hentet 05 13, 2016 fra Uppsala universitet: http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/#Ceasefire_agreements

Vaagland, P. O. (2009). *Opprørsbekjempelse*. Oslo: Forsvarsmusset.

Wallensteen, P. (2002). *Understanding Conflict Resolution : War, Peace and the Global System*. London: SAGE Publications Inc.

Webel, C. G. (2009). *Handbook of peace and conflict studies*. New York: Routledge.

Weber, M. (1964). *The theory of social and economic organization ed. Talcott Parsons*. New York: Free Press.

7.1 Litteratur/referanser internett, media og E-mail.

BBC. (2014, 05 22). *Mali: Tuareg rebels 'defeat government army in Kidal*. Hentet 05 13, 2016 fra www.bbc.com: <http://www.bbc.com/news/world-africa-27511448>

Bowcott, O. (2015, 02 26). *In Amenas murders: coroner points to security flaws at Algerian gas plant*. Hentet 05 13, 2016 fra www.theguardian.com:
<http://www.theguardian.com/world/2015/feb/26/in-amenas-murders-coroner-finds-algerian-gas-plant-had-security-flaws>

Diarra, A. (2014, 05 17). *Gunfight erupts in Mali's Kidal as PM visits*. Hentet 05 13, 2016 fra www.reuters.com: <http://www.reuters.com/article/us-mali-gunshots-idUSBREA4G08M20140517>

diplomatie, I. M. (u.d.). Hentet 05 13, 2016 fra the-guardian.co.uk:
http://image.guardian.co.uk/sys-files/Guardian/documents/2013/01/21/Africa_Turmoil_WEB.pdf

Economist, T. (2014, 05 31). *www.economist.com*. Hentet 05 2016, 2016 fra Mali and the sahel, the war is not over: <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21603007-humiliation-malis-army-and-government-rude-reminder-wider>

EU external action. (2015, 09 29). *www.eutmmali.eu*. Hentet 05 13, 2016 fra <http://www.eutmmali.eu/tag/gtia/>

EUTM external action. (2014, 11 21). *European union external action*. Hentet 05 13, 2016 fra www.eutmamli.eu: <http://www.eutmmali.eu/ceremonie-de-cloture-du-reentrainement-du-gtia-elou/>

EUTM Mali Public affairs office. (2015, 12). *EUTM MALI press file*. Hentet 05 13, 2016 fra EUTMMALI.EU: <http://www.eutmmali.eu/wp-content/uploads/2015/12/Press-kit-EUTM-Mali-engl-DEC-2015-1.pdf>

Factbook, C. (2016, 05 06). *CIA factbook*. Hentet 05 13, 2016 fra CIA factbook Mali introduction: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ml.html>

FN. (2016, 04 30). *fatalities by mission, year and type*. Hentet 05 13, 2016 fra [un.org](http://www.un.org):
http://www.un.org/en/peacekeeping/fatalities/documents/stats_4a.pdf

International Committee of the Red Cross (ICRC). (2008, 03). *How is the Term "Armed Conflict" Defined in international humanitarian law?* Hentet 05 13, 2016 fra [icrc.org](http://www.icrc.org):
<https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/opinion-paper-armed-conflict.pdf>

International, A. (1994, 06 05). *UA 214/94 - MALI: EXTRAJUDICIAL EXECUTIONS / FEAR OF FURTHER KILLINGS: 12 TUAREG CIVILIANS EXTRAJUDICIALLY EXECUTED IN MENAKA ON 21 APRIL 1994, INCLUDING: HAMMA AG SIDI MOHAMED, ERLESS AG KOTI AND HIS MOTHER (AGED 70), AL HASSAN AG TAGHALIT; FIVE TUAREG C.* Hentet 05 13, 2016 fra www.amnesty.org:
<https://www.amnesty.org/en/documents/afr37/005/1994/en/>

Kirk, A. (2015, 10 27). *What are the biggest defence budgets in the world?* Hentet 05 13, 2016 fra www.telegraph.co.uk: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/11936179/What-are-the-biggest-defence-budgets-in-the-world.html>

Mali rebel group opens Amsterdam 'embassy. (2014, 09 10). Hentet 05 13, 2016 fra www.turkishweekly.net: <http://www.turkishweekly.net/2014/09/10/news/mali-rebel-group-opens-amsterdam-embassy/>

monde, L. (2014, 05 18). *Mali : libération de la trentaine d'otages à Kidal.* Hentet 05 13, 2016 fra www.lemonde.fr: http://www.lemonde.fr/afrique/article/2014/05/18/mali-une-trentaine-d-agents-du-gouvernorat-de-kidal-portes-disparus_4420819_3212.html

Penney, J. (2014, 11 21). *In Mali's desert French troops hunt al Qaeda well by well.* Hentet 05 13, 2016 fra www.reuters.com: <http://www.reuters.com/article/us-mali-insurgency-france-idUSKCN0J51FL20141121>

PRIO. (2014). *prio.org armed conflict version 4-2009.* Hentet 05 13, 2016 fra prio.org:
<https://www.prio.org/Global/upload/CSCW/Data/UCDP/2009/Graph%20-%20Conflicts%20by%20Type.pdf>

PUBLIC DIPLOMACY DIVISION (PDD) PRESS AND MEDIA SECTION MEDIA OPERATIONS CENTRE (MOC)NATO HQ BRUSSELS. (2009, 10). *www.nato.int.* Hentet 05 13, 2016 fra www.nato.int: <http://www.nato.int/isaf/topics/factsheets/omlt-factsheet.pdf>

RFI. (2012, 02 13). *Tuareg rebels behind January killings, confirms Mali army.* Hentet 05 13, 2016 fra [rfi.fr](http://en.rfi.fr): <http://en.rfi.fr/afrika/20120213-tuareg-rebels-behind-january-killings-confirms-mali-army>

UN. (u.d.). *UN.ORG Minusma.* Hentet 05 13, 2016 fra UN.ORG:
<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/minusma/>

Verdensbanken. (2016). *worldbank.org.* Hentet May 13., 2016 fra GDP per capita (current US\$):
http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?order=wbapi_data_value_2013+wbapi_data_value&sort=asc

E- mail som ble mottatt den 29.mars 2016 fra
Crisis Management Planning Directorate
Integrated Strategic Planning Division
Africa Section

Dear Mr Aamelfot,

thank you for your message.

Please find below the answers to your questions:

Question 1: For how long do the EU plan to conduct this mission?

Current Mandate expires the 17th of May 2016. The new Council Decision expected soon should prolong the Mission for 24 months.

Question 2: Why is the EUTM trainers restricted to Koulikoro training center and do not travel in the Northern provinces of Mali?

EUTM Trainers are restricted in the Mission area designed by Member States.

Question 3: Why do the EUTM not use mentors out in the field with FAMA like NATO used in Afghanistan?

EUTM Mandate excludes the participation of EUTM personnel in combat operations.

Question 4: What are the major problems facing the EUTM in training the Malian army?

Unfortunately, the question is not precise enough to provide a comprehensive answer. Please specify your question.

Question 5: The Malian army has a history of being accused of human rights violations in

combat with the Tuaregs. What is done to prevent this?

EUTM Mali provides Human Rights and Gender training in cooperation with various international partners.

Question 6: What are the major accomplishments of the EUTM since deploying to Mali?

The Mission has trained 7 battalions (the 8th is ongoing) and has advised the Malian Ministry of Defence in designing its first ever Defence Programming Law.

Best regards

Crisis Management Planning Directorate

Integrated Strategic Planning Division

Africa Section